

Лад жыцця

23 лютага Беларусь адзначае Дзень абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл.

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце

"Нашчадкі Скарыны"

Уладзімір КЛІМОВІЧ
Шаптанне з Мексікай
Стар. 13

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

23 лютага, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 8-9 (2982 — 2983)

Выдаецца з 1955 года

Стасункі

УВКБ ААН — дзесяць гадоў вынікавай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь
Стар. 12

NEWS FROM BELARUS
page 3

Шматгалоссе

Мурат ТУРАШОЎ, старшыня міжнароднага аб'яднання казахаў у Беларусі "Ата-мекен":

"Беларусь — мой лёс!"
Стар. 6

Суайчыннікі ў свеце

Магіляўчанін — ганаровы грамадзянін Алушты

Стар. 10

Жыццё і вера

Няхай дапаможа нам блажэнная Валянціна Мінская
Стар. 5

Асоба

Мікола Улашчык — "Пасол беларускай гуманітарнай навукі ў Маскве"

Стар. 11

Турыстычны атлас

Хто

бацька мінскіх веліканаў?

Стар. 9

Літаратурная імпрэза

Алена ІГНАЦЮК

Вершы-малюнкі

Стар. 14

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 9 сакавіка 2006 года

Кубак Дэвіса

ПАСЛЯ ІСПАНІІ — АЎСТРАЛІЯ

На перамогу беларускіх тэнісістаў у 1/8 фіналу Кубка Дэвіса спадзяваліся, але вельмі ўжо сапернік у нас быў моцным: іспанскія тэнісісты ў рэйтынгу Кубка Дэвіса займаюць другое месца. Але ўпэўненасць у тым, што беларусы абыграюць іспанцаў, з'явілася ўжо ў першы дзень спаборніцтваў. На другі дзень перамога стала рэальнай, і з кожнай хвілінай упэўненасць у гэтым умацоўвалася.

НА ЗДЫМКАХ: Максім МІРНЫ і Уладзімір ВАЛЧОЎ; тэнісістаў вітаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Стар. 15

Анонс "Беларусь-TV"

"АРСЕНАЛ"
26 лютага ў 9.30.
Да Дня абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.

У святочным выпуску праграмы прымуць удзел міністр абароны Рэспублікі Беларусь Леанід Мальцаў, ветэраны вайны і Узброеных Сіл, кіраўнікі сілавых ведамстваў Беларусі, Расіі, Украіны, ваеннаслужачыя сталічнага гарнізона,

прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, суворайцы, выхаванцы ваенна-патрыятычных класаў, дзеячы культуры і мастацтваў.

Гледачы даведаюцца пра самыя апошнія навіны Узброеных Сіл Беларусі, міжнароднага супрацоўніцтва, ваеннай навукі і тэхнікі.

Працяг на **стар. 16**

Захавай традыцыю

Масленка па-любанскі на экране

абходнасцю і нават сэнсам жыцця. Існуе шмат арганізацый, праектаў і людзей, якія намагаюцца спыніць працэс разбурэння традыцыйнай культуры.

Адзін з даволі паспяхоўных праектаў у гэтай галіне ажыццяўляе ў Беларускім відэацэнтры Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь рэжысёр Рэната Грыцкова сумесна са старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Тацянай Кухаронак. Праект "Беларускі народны календар" і мае на мэце праілюстраваць усе святы гадавога кола Беларусі з іх рэгіянальнымі асаблівасцямі. Ужо засняты такія дакументальныя фільмы, як "Шчодры вечар", "Мікола зімовы", "Купалле", "Сёмуха".

Заканчэнне на **стар. 8**

Прызнанне

Аляксандр Лукашэнка стаў лаўрэатам прэміі "Ганаровы мецэнат "Ганаровы мецэнат і Дабрачынец Свету-2005"

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка стаў лаўрэатам міжнароднай грамадскай прэміі "Ганаровы мецэнат і Дабрачынец Свету-2005", заснаванай Міжнародным дабрачынным фондам "Мецэнаты стагоддзя". Гэтай прэстыжнай узнагародай адзначаны ўклад кіраўніка беларускай дзяржавы ў развіццё культуры і духоўнасці.

Лаўрэатамі прэміі фонду "Мецэнаты стагоддзя" па выніках мінулага года сталі таксама прэзідэнт Сербіі Барыс Тадзіч, губернатар Кастрамской вобласці Расіі Віктар Шаршуноў, міністр культуры Расіі Аляксандр Сакалоў, намеснік мэра Масквы Уладзімір Рэсін, артысты Мікалай Баскаў, Тамара Гвердцытэллі, Любоў Казарноўская, Аніта Цой і іншыя.

Урачыстая цырымонія ўручэння ўзнагарод адбылася 16 лютага ў Маскве ў Дзяржаўным Крамлёўскім Палацы.

Узнагароду кіраўніка беларускай дзяржавы на цырымоніі прыняў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Расіі Уладзімір Грыгор'еў.

Эдуард ПІВАВАР, БелТА.

Выбары-2006

Працягваецца акрэдытацыя міжнародных назіральнікаў
У Цэнтрывыбаркаме Беларусі па стану на 20 лютага зарэгістравана 216 міжнародных назіральнікаў за выбарамі Прэзідэнта нашай краіны. Аб гэтым паведаміў сакратар ЦВК Мікалай Лазовік.

Доўгатэрміновае назіранне за ходам выбарчай кампаніі праводзяць 50 прадстаўнікоў БДПТЧ АБСЕ. У складзе місіі СНД 102 чалавекі. Ад Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі акрэдытавана група з 48 экспертаў, 6 накіраваны Пастаянным камітэтам Саюзнай дзяржавы. Акрэдытацыю ў ЦВК Беларусі таксама атрымалі члены цэнтрывыбаркамаў Казахстана, Арменіі, Азербайджана — па два чалавекі ад кожнай місіі, праінфармаваў суб'яднік. Мікалай Лазовік дадаў, што яшчэ 4 назіральнікі прадстаўлены замежнымі няўрадавымі арганізацыямі.

Нагадаем, што доўгатэрміновыя назіральнікі сочаць за выкананнем нормаў заканадаўства на розных этапах выбарчага працэсу. Яны праводзяць маніторынг асвятлення выбараў у сродках масавай інфармацыі, працуюць у рэгіёнах.

Наталія ІЛІЧОВА, БелТА.

Участкі для галасавання, створаныя за межамі Беларусі пры правядзенні выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

Аўстрыя

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Huttelbergstrasse 6, A-1140 Wien, Osterreich.

E-mail: auslria@belembassy.org
Тэлефон: (8 10 43 1) 419 96 30

Балгарыя

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 6, ул. "Чарльз Дарвін" №6, 1113 гр. София, България.

E-mail: bulgaria@beleimbassy.org
Тэлефон: (8 10 359 2) 971 34 88

Бельгія

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Av. Moliere 192, 1050 Bruxelles (Ixelles), Royaume de Belgique

E-mail: embbel@skynet.be
Тэлефон: (8 10 32 2) 340 02 70

Венгрыя

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Agardi ut 3/B, 1126 Budapest, Hungary.

E-mail: hungary@belembassy.org

В'етнам

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 52, Tay Ho Road, Tay Ho Distr. Hanoi, Vietnam

E-mail: vietnam@belembassy.org
Тэлефон: (8 10 84 4) 829 04 94

Заканчэнне на **стар. 4**

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Актуальна

Трэці Усебеларускі народны сход пройдзе 2-3 сакавіка ў Мінску

Умэтах рэалізацыі канстытуцыйнага права грамадзян удзельнічаць у абмеркаванні пытанняў дзяржаўнага і грамадскага жыцця прынята рашэнне аб скліканні 2-3 сакавіка 2006 года ў Мінску трэцяга Усебеларускага народнага сходу.

На абмеркаванні Сходу выносяцца пытанні аб выніках рэалізацыі Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2001-2005 гады, аб праекце Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2006-2010 гады, а таксама іншыя важныя пытанні дзяржаўнага і грамадскага жыцця.

Прадстаўнікі беларускай дыяспары будуць удзельнікамі трэцяга Усебеларускага народнага сходу

У прыватнасці, як паведаміла карэспандэнтка БелТА ўдзельнік сходу, старшыня Усеўкраінскага саюза беларусаў Ірына Аржахоўская, члены дэлегацыі беларусаў Украіны рады магчымасці прысутнічаць пры абмеркаванні і прыняцці чарговага пяцігадовага плана развіцця Беларусі, накіраванага на далейшае паліпшэнне жыццёвага дабрабыту беларусаў, умацаванне і развіццё эканамічнага патэнцыялу краіны, а таксама на павышэнне аўтарытэту Беларусі ў сусветным супольніцтве.

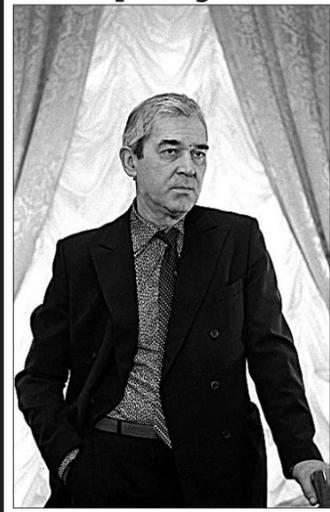
У склад дэлегацыі ад украінскай дыяспары ўвойдуць, акрамя Ірыны Аржахоўскай, дырэктар Інстытута сацыялогіі Акадэміі навук Украіны акадэмік Валерый Варона, стараста беларускай абшчыны Львоўскай вобласці Сяргей Кулікоў.

Паводле даных апошняга перапісу насельніцтва, ва Украіне жыве каля 276 тысяч этнічных беларусаў.

Падрыхтавала Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Страта

ТАРАСАЎ Віктар Паўлавіч

Мастацтва Беларусі панесла цяжкую страту. 10 лютага 2006 года на 72-м годзе жыцця перастала біцца сэрца вядомага акцёра беларускага тэатра і кіно, народнага артыста СССР і Беларусі Віктара Паўлавіча Тарасава.

В.П.Тарасаў нарадзіўся 29 снежня 1934 года ў Барнаўле (Расія). У 1948 годзе з бацькамі пераехаў у Мінск, дзе скончыў сярэднюю школу. Пасля заканчэння Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (педагог К. Саннікаў) быў залічаны ў труп Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, дзе ва ўсю моц і глыбіню раскрыўся яго шматгранны артыстычны талент.

Гэта быў акцёр надзвычай шырокіх творчых магчымасцей. Віктар Тарасаў дасканала валодаў майстэрствам пераўвасаблення, высокай акцёрскай тэхнікай, выразным сцэнічным малюнкам, аб чым сведчыць галерэя характарных ролей: Салавейчык

(“Амністыя” М. Матукоўскага), Ухватаў (“Пагарэльцы” А. Макаёнка), Клеон (“...Забіць Герастрата!” Р. Горына). За ролю Яўхіма ў тэлевізійным спектаклі “Людзі на балоце” В.П.Тарасаў быў удастоены Дзяржаўнай прэміі БССР (1966 г.). У 29 гадоў маладому артысту прысвойваецца ганаровае званне заслужанага артыста БССР, а ў трыццаць тры гады В.П.Тарасаў — народны артыст Беларусі.

Дзякуючы плённай працы ў кінематографіе беларускі артыст заваяваў папулярнасць далёка за межамі рэспублікі. На яго творчым рахунку больш за 70 фільмаў, створаных на кінастудыях “Беларусьфільм”, “Масфільм”, “Ленфільм”: “Першае выпрабаванне”, “Крушэнне імперыі”, “Соф’я Пяроўская”, “Вадзіцель аўтобуса”, “Уваскрэсная ноч”, “Дзяржаўная граніца”, “Зацішша”, “Перамога”, “Крах”. У 1982 годзе В.П.Тарасава прысвоена званне народнага артыста СССР.

Выбары

Цэнтрвыбаркам зарэгістраваў чатырох кандыдатаў у прэзідэнты

У Мінску ў Палацы Рэспублікі Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў зарэгістравала кандыдатаў у прэзідэнты. 19 сакавіка насельніцтва Беларусі зможа прагаласаваць за аднаго з чатырох прэтэндэнтаў — Сяргея Гайдукевіча, Аляксандра Казуліна, Аляксандра Лукашэнку, Аляксандра Мілінкевіча.

Пасля ўрочэння пасведчанняў кандыдатаў у прэзідэнты кожны з прэтэндэнтаў атрымаў магчымасць пяціхвіліннага выступлення.

А. Мілінкевіч (яго зарэгістравалі першым) назваў ключавыя словы сваёй перадвыбарнай праграмы: свабода, праўда, справядлівасць.

А. Казулін у сваім выступленні звярнуў увагу на тое, што за гады, якія прайшлі, быў пазітыў: стабільная сацыяльна-эканамічная сітуацыя, умацніўся суверэнітэт. На думку А. Казуліна, беларусам неабходна большая “ўнутраная і знешняя свабода”. Падчас жа выбараў кандыдаты павінны “схіліць галаву перад выбарам народа...”.

С. Гайдукевіч, якога зарэгістравалі трэцім, падзякаваў тым, хто аддаў яму свае подпісы, за падтрымку, сваім прыхільнікам за працу, расійскім дэпутатам за сярбоскае стаўленне да Беларусі. Паводле яго слоў, “у мяне адна задача, мэта — каб была стабільнасць, парадок”.

Апошнім пасведчанне кандыдата ў прэзідэнты атрымаў А. Лукашэнка. Паводле яго слоў, выбарчы працэс праходзіў у краіне ў строгай адпаведнасці з заканадаўствам, што выгадна адрознівае Беларусь ад іншых краін, дзе выбары прыводзілі да ўзрушэння грамадства. А. Лукашэнка выказаў упэўненасць, што “прэзідэнцкія выбары будуць чарговым крокам на шляху далейшага ўмацавання беларускай дзяржаўнасці”.

Таксама А. Лукашэнка папярэ-

дзіў усіх, хто зацікаўлены ў правядзенні выбараў: “толькі беларускі народ будзе выбіраць свайго прэзідэнта, самастойна, без усякага знешняга ціску, у адпаведнасці з нашай Канстытуцыяй. Як дзеючы кіраўнік дзяржавы я гэта гарантую”. “Я ўпэўнены, што 19 сакавіка Беларусь у чарговы раз прадэманструе сусветнаму грамадству паслядоўнасць і адкрытасць сваёй палітыкі”, — адзначыў ён. Галоўным арыенцірам А. Лукашэнка назваў “спакой, дабрабыт і працвітанне нашай Айчыны”.

А. Лукашэнка павіншаваў усіх зарэгістраваных кандыдатаў у прэзідэнты і павітаў назіральнікаў, для эфектыўнай працы якіх створаны ўсе ўмовы.

У сценах парламента працягнулася другая частка пасяджэння Цэнтрвыбаркама. У прыватнасці, кандыдаты ў дэпутаты праз жэрабя вызначылі эфірны час. Такім чынам, пачуць С. Гайдукевіча можна будзе па тэлебачанні 21 лютага ў 18.00 і 1 сакавіка ў 18.30, па радыё — 24 лютага ў 8.00 і 3 сакавіка ў 8.30; А. Казуліна — па тэлебачанні 22 лютага ў 18.30 і 2 сакавіка ў 18.00, па радыё — 27 лютага ў 8.00 і 6 сакавіка ў 8.30; А. Лукашэнку — па тэлебачанні 21 лютага ў 18.30 і 1 сакавіка ў 18.00, па радыё — 24 лютага ў 8.30 і 3 сакавіка ў 8.00; А. Мілінкевіча — па тэлебачанні 22 лютага ў 18.00 і 2 сакавіка ў 18.30, па радыё 27 лютага ў 8.30 і 6 сакавіка ў 8.00.

Падрыхтавала Ніна ЦІМАШОК.

Афіцыйна

Вопыт лідчан у этнаканфесійнай сферы

На выязным пасяджэнні калегіі Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь разгледжаны вопыт работы Лідскага райвыканкама ў этнаканфесійнай сферы.

Удзельнікі пасяджэння зрабілі экскурсію па Лідскаму замку, наведвалі Архітрафіца-Міхайлаўскі кафедральны сабор і касцёл Уздзіжання Святога Крывя, а таксама культурна-асветніцкую ўстанову грамадскага аб’яднання “Саюз палякаў у Беларусі”.

У рабоце калегіі прынялі ўдзел прадстаўнікі Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, Палаты прадстаўнікоў, Лідскага райвыканкама, кіраўнікі абласных Саветаў па справах рэлігіі і нацыянальнасцей.

Соцыум

У 2009 годзе беларусаў зноў перапішуць

У 2009 годзе ў Беларусі мяркуецца правесці чарговы перапіс насельніцтва. Парадак яе падрыхтоўкі і правядзення, фінансавае і інфармацыйнае забеспячэнне ўпершыню будзе ўрэгулявана на заканадаўчым узроўні: Савет Міністраў Беларусі ўнёс у Палату прадстаўнікоў праект закона “Аб перапісе насельніцтва”.

Аб гэтым паведаміў намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў Сяргей Забалоцец.

Выніковыя даныя перапісу будуць утрымліваць інфармацыю, неабходную для распрацоўкі прагнозаў сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, бягучых разлікаў і прагназавання колькасці, складу насельніцтва, выкарыстанні працоўных рэсурсаў, а таксама для правядзення навуковых даследаванняў.

Віцэ-спікер падкрэсліў, што ў нарматыўным акце прадугледжаны гарантыі засцярогі персанальных звестак, якія з’яўляюцца канфідэнцыяльнымі. Іх нельга выдаваць і распаўсюджваць, у тым ліку прадстаўляць у дзяржаўныя органы і іншыя арганізацыі. Дадзеныя перапісу павінны выкарыстоўвацца выключна па прызначэнні. За парушэнне закона будзе прадугледжана адказнасць.

Знак якасці

У “МАРКА” СВАЯ МАРКА

На пятнаццатым годзе свайго існавання сумеснае беларуска-германскае прадпрыемства “Марка” выпусціла 15-мільённую пару абутку. Юбілейная пара застаецца ў музеі прадпрыемства, а першая пасля яе стане прыемным сюрпрызам для пакупніка, бо дастаецца яму бясплатна.

У першыя гады работы “Марка”, вядучае прадпрыемства па вырабу абутку з натуральнай скуры, актыўна нарошчвала аб’ёмы вытворчасці. Штогадовы прырост склаў 20-25 працэнтаў. З гэтага года палітыка прадпрыемства, па словах генеральнага дырэктара Мікалая Мартынава, будзе накіравана на пашырэнне асартыменту і на ўдасканальванне якасці прадукцыі.

Калекцыя мадэлей сёння прадстаўлена больш чым 500 узорами мужчынскага, жаночага, падлеткавага і дзіцячага абутку. Абнаўляемасць мадэльнага раду складае каля 85 працэнтаў у год. Сёлета навінкай з’яўляецца вытворчасць спартыўнай калекцыі мужчынскага і жаночага абутку, якая распрацоўваецца разам з італьянскімі дызайнерамі.

Акрамя вытворчасці, “Марка” займаецца і гандлёвай дзейнасцю.

Бізнес-клуб

Беларускі тэлегігант “Гарызонт” у трэці раз пацвердзіў сваё права на сертыфікат якасці ISO 9000

Пасля правядзення на прадпрыемстве сур’ёзнай комплекснай праверкі Інстытутам метралогіі Дзяржстандарта было пацверджана, што сістэма менеджменту якасці адпавядае ўсім патрабаванням і крытэрыям ISO. Першы сертыфікат завод атрымаў шэсць гадоў таму. Паводле міжнародных нормаў, яго неабходна пацверджаць кожныя тры гады. Прадпрыемства, якое працуе па гэтай сістэме якасці, мае права выходзіць са сваёй прадукцыяй на знешні рынак. Гэта таксама павышае яго шанцы на перамогу ў тэндэрах і конкурсах, дазваляе павялічваць аб’ёмы збыту прадукцыі.

“Нафтан” лідзіруе ў Снд

Сусветная асацыяцыя нафтапрацоўшчыкаў назвала наваполацкі “Нафтан” лідэрам сярод прадпрыемстваў Снд. У 2005 годзе наваполацкае прадпрыемства больш як 9 мільёнаў тон нафты, што на 12 працэнтаў перавышае паказчык 2004-га. Працягваецца комплексная рэканструкцыя прадпрыемства коштам паўмільярда долараў. Запушчана і новая сістэма гідракрэкіну, якая дазваляе больш якасна перапрацоўваць сыравіну.

Падрыхтавала Алена СПАСЮК.

22 фірменныя крамы размяшчаюцца амаль ва ўсіх абласных і буйных раённых гарадах Беларусі. Практычна 50 працэнтаў ад агульнага аб’ёму прадукцыі паступае ў Расію, Казахстан, Украіну, Малдову, краіны Балтыі.

Асаблівым поспехам прадукцыя “Марка” карыстаецца ў Расіі. У цяперашні час там вядзецца работа па стварэнні фірменнай сеткі беларускага прадпрыемства. У 2005 годзе ў Маскве былі адкрыты дзве крамы “Марка”, а ў пачатку сакавіка бягучага года запланавана адкрыццё трэцяй. Самым значным праектам 2006 года стане будаўніцтва ў Маскве цэнтра аптова-рознічнага гандлю. Праект падтрыманы ўрадам Рэспублікі Беларусь і ўрадам горада Масквы і ўнесены ў сумесную праграму па развіцці гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва.

Кацярына НЕМАГАЙ.

Event-2006

Presidential canvassing campaign starts

The Central Election Commission registered 4 candidates for the Belarusian president office.

Belarusian nation will choose president unaided

The forthcoming presidential elections will become another step on the way towards building up the Belarusian nationhood, Alexander Lukashenko was confident during the sitting of the central electoral commission. On February 17 the central election commission registered 4 candidates for the Belarusian president office.

"I'd like to warn all those, who are bent on arranging the Belarusian president election: only the Belarusian people will choose their president, unaided, without any external pressure and in line with the Constitution. As the incumbent head of state I guarantee it", underscored Alexander Lukashenko.

He also congratulated all the registered candidates for the Belarusian presidency.

U.S. to Spend Millions in Belarus

The United States is spending millions of dollars to ensure the voting in Belarus' presidential election next month is free and fair, the State Department said.

Dan Fried, the assistant secretary of state for Europe, said he and European officials had met with Alexander Milinkevich, the main opposition candidate in the March 19 election.

By William C. Mann
The Associated Press.

Belarus takes all measures to hold elections in line with international standards

Foreign minister Sergei Martynov has met with chief of the OSCE/ODIHR observation mission at the elections of the President of the Republic of Belarus Ambassador Geert Ahrens.

The meeting focused on the issues of preparation and conduct of the upcoming presidential elections, organization of international monitoring over the election campaign.

The head of the foreign ministry stressed that the Belarusian authorities are taking all measures to hold the elections in line with the national legislation and international standards.

Sergei Martynov hopes that the assessment of the OSCE observers will be unbiased and based on concrete facts.

Belarus-TV on air

International satellite TV channel Belarus-TV marks its first anniversary

Belarus-TV went on the air on February 1, 2005. Since then the channel has gained popularity in many countries. The channel receives letters with complimentary remarks from its viewers from Russia, Ukraine, Moldova, Latvia, Lithuania, Estonia, Poland, Sweden, Germany, Portugal, Spain, the USA, Canada, Israel and many other countries.

The Eurasian TV Forum last autumn in Moscow called the Belarus-TV Channel "the event of the year in the information space of Eurasia". At the end of last year the Belarus-TV has become the first foreign channel to get a license to broadcast in the central district of Russia.

Today Belarus-TV broadcasts in some 20 countries including the CIS and Baltic countries, Eastern and Western Europe. More than 200 cable operators in almost 12 countries broadcast Belarusian news to over 150 settlements. The TV channel viewership makes about 5,5 million people. Belarus-TV also provides Internet broadcasting.

The channel broadcasts in Russian and Belarusian 16-17 hours per day. The channel puts on the air news and analytical programs, socio-political projects, documentaries and feature movies, historical and cultural programs, sports, entertainment and children's programs made by the Belarusian TV Channels, the National Film Studio Belarusfilm and the Belarusian Video Center.

Position
Belarusian Muslims to meet to condemn Muhammad caricatures

Belarusian Muslims plan to send a statement to Denmark's diplomatic mission protesting the publication of caricatures of the Prophet Muhammad, head of the Belarusian Muslims Religious Union mufti Abu-Bekir Shabanovich stated.

"Meetings of Belarus Muslim communities will be held soon to adopt statements to international institutions and the Danish authorities concerning the publication of offensive cartoons of Prophet Mohammed," he said.

The mufti said that "they offend the highest feelings of believers. Provoking religious wars is very dangerous and political games that speculate on the feelings of believers may lead to serious consequences."

At the same time "it is a crime to play with religious feelings of the Muslim world, which is sensitive to confessional offenses," Shabanovich said.

"One may be absolutely sure that Belarus cannot see what is happening in other countries on religious bases," the mufti stressed. "Belarus is a unique country in which all confessions live in peace and tolerance to the sentiments of the faithful is maintained," he noted.

UN Ranks Belarus 3rd Among CIS Countries in Economic Growth

According to the UN rating, Belarus comes third among the CIS member states in the economic growth. In 2005 this index was at the level of 9 per cent. Belarus was only behind Azerbaijan and Kazakhstan rich in natural resources — the main factor that helped the two countries achieve the highest economic rates.

This data was made public at the organizational session of the UN Economic and Social Council (ECOSOC) in New York. UN Under-Secretary-General for Economic and Social Affairs Jose Antonio Ocampo delivered a traditional annual message to ECOSOC participants summing up the results of the

global economic development in 2005 and evaluating the current economic processes.

According to Mr.Ocampo, 2005 was marked with an increase in the economic growth rates in the developing countries and transition economies, which includes Belarus as well. The average economic growth in these

countries is expected to be at the level of 5.9 per cent in 2006.

According to UN experts, Belarus will keep its economic growth at 9 per cent in 2006 while other CIS economies are believed to report rather modest progress: Russia — 5.8 per cent and Ukraine — around 5 per cent.

Belarus — Poland:
Trade turnover surpasses USD 1,4 billion

The trade turnover between Belarus and Poland amounted last year to USD 1,4 billion, or 18.5 per cent more over 2004, spokesman for the foreign ministry of Belarus Andrei Popov informed.

Belarusian exports went up by 16.3 per cent to make USD 847,3 million. Belarus delivers to Poland mainly

petrochemical products, liquefied gas, potash fertilizers, casein, lumber, electrical energy, metal products, trucks, cement and lime, tractors. Over 2003-2005 Belarusian exports to Poland tripled. Last year Belarus had a trade surplus at the value of USD 268,4 million.

The bilateral trade in services in 2005 reached USD 445 million. The aggregate

volume of trade of goods and services made up USD 1,871 billion last year.

Last year Poland ranked third in the trade and export of Belarus with the countries outside the CIS and second — in import.

In 2005 Belarus attracted Polish investments and banking loans worth of USD 32,7 million, or 13.4 per cent more from 2004.

Belarus — Sweden:
Special attention to be paid to bioenergetics

According to Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Belarus to the Kingdom of Sweden Andrei Grinkevich, Belarus and Sweden consider implementing several projects in the power engineering field.

Special attention is paid to bioenergetics. Belarus' cooperation with Sweden could make an essential contribution to the implementation of the national energy source diversification programme. In line with the programme, the share of local energy sources should increase to 25 per cent by 2012. Belarus plans to study and acquire the experience of Sweden — one of the world

leaders in this sphere.

The Swedish side is interested in carrying out joint construction and exploitation of medium and large capacity heat and power plants aimed at providing heating to Belarusian small district towns. Sweden might contribute to raising the energy effectiveness in Belarus, first of all, for the municipal systems. Sweden is also interested in setting up joint ventures to produce biofuel, in particular, waste wood bricks.

In 2005, several delegations of Belarusian specialists visited Sweden with the goal to study the Swedish experience in power engineering as a

whole and bioenergetics in particular.

At present the Belarusian and the Swedish sides are preparing concrete proposals for developing the cooperation on the basis of the signed agreements.

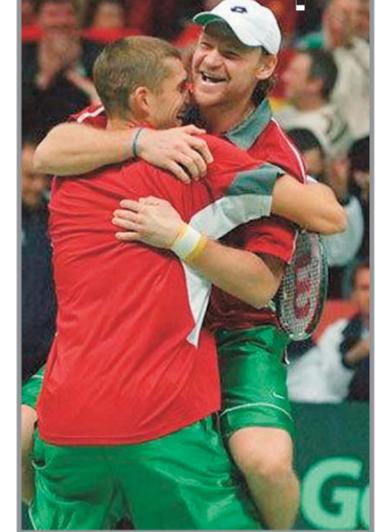
Speaking about the progress in developing scientific relations between two countries, the ambassador highly appraised the agreement on cooperation between the National Academy of Sciences of Belarus and the Royal Swedish Academy of Engineering Sciences. As a follow up, the Swedish Academy delegation plans to visit Belarus in the first half of 2006.

Davis Cup
Belarus upsets 2004 champion

Belarus completed a shock 3-0 victory over 2004 champions Spain, in their Davis Cup by BNP Paribas World Group first round tie in Minsk.

Max Mirnyi and Vladimir Voltchkov, who both scored singles victories on the opening day, teamed up to defeat Feliciano Lopez and Fernando Verdasco 7/6(2) 6/4 7/5 to condemn the Spanish to their second successive first round defeat.

Belarus complete 4-1 rout of Spain in Davis Cup.

Belarus completed their rout of twice former winners Spain by splitting the last two dead rubbers to ease into the Davis Cup quarter-finals.

Expedition to the South Pole

The first Belarusian expedition started off for Antarctica on February.

During the seeing off ceremony chairman of the Chamber of Representatives of the National Assembly of Belarus Vladimir Konoplev noted special importance of "the research in Antarctica given the climate change". The speaker handed the polar researchers a Belarusian flag to be raised at the South Pole.

"The program has a great state importance. It is implemented jointly with Russians", said Vladimir Konoplev.

Director of the Institute of Natural Resources and Ecology of the National Academy of Sciences of Belarus Vladimir Loginov called the event as very special for independent Belarus.

The head of the Belarusian expedition Nikolai Dubovik said that this is not his first experience, but the first national one.

He also informed that the expedition is supposed to last till April. However, everything will depend on the weather.

webcam

Belarus-online

21.BY

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Выбары

Участкі для галасавання, створаныя за межамі Беларусі пры правядзенні выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

— Пачатак на 1-й стар. —

ЗЛУЧАНАЕ КАРАЛЕЎСТВА ВЯЛКАБРЬГАНІ І ПАЎНОЧ- НАЙ ІРЛАНДЫІ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 6 Kensington Court, London W8 5DL, UK.

ГЕРМАНІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Am Treptower Park 32, 12435 Berlin, Germany.

E-mail: info@belarus-batschaft.de
<mailto:info@belarus-batschaft.de>

Тэлефон: (8 10 49 30) 536 359 0

ГЕРМАНІЯ

Адзяленне Пасольства Рэспублікі Беларусь у г.Боне. Fritz Schaefer Str. 22, 53113 Bonn, Germany.

E-mail: div_belarus@hotmail.com

Тэлефон: (8 10 49 228) 201 13 10

ІЗРАІЛЬ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 3 Reines str., 64381 Tel-Aviv, Israel, P.O.B. 11129.

E-mail: israel@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 972 3) 523 12 59

ІТАЛІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Via Delle Alpi Aruane 16, 00141 Roma, Italy.

E-mail: italy@belembassy.org

<mailto:italy@belembassy.org>

Тэлефон: (8 10 39 06) 820 81 41

КАЗАХСТАН

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Кенесары кошесі, 35, 010000, Астана каласы, Казахстан.

КАНАДА

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 130 Albert Str. Suite 600, Ottawa, Ontario, K1P 5G4, Canada.

E-mail: Canada@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 1 613) 233 99 94

КІТАЙ

Пасольства Рэспублікі Бела-

русь. Dong Yi Jie, 1 Ritan, Beijing 100600, China.

E-mail: china@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 86 10) 65 32 16 91

КУБА

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Calle. 5 A № 3802 e/38 у 40, Miramar, Playa, La Habana, Cuba.

E-mail: belarus@cubacel.net

Тэлефон: (8 10 53 7) 204 73 30

ЛАТВІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Jezusbaznīcas iela 12, Riga, Latvia LV 1050.

E-mail: latvia@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 371) 722 25 60

ЛАТВІЯ

Генеральнае консульства Рэспублікі Беларусь у г.Даўгаўпілсе. 18-th November Str., 44, Daugavpils, Latvia LV 5403.

E-mail: daugavpils@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 371) 542 09 65

ЛІВІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. P.O.Box 1530, Tripoli, Libya.

E-mail: libya@belembassy.org

<mailto:libya@belembassy.org>

embassy-belarus@mwc.lv <mailto:embassy-belarus@mwc.lv>

Тэлефон: (8 10 218 21) 361 25 55

ЛІТВА

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Mindaugo, 13, 03225 Vilnius, Lietuva.

E-mail: lithuania@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 370 5) 266 22 00

МАЛДОВА

Пасольства Рэспублікі Беларусь. MD 2012, str.Bucuresti, 74, Chisinau, Moldova.

Тэлефон: (8 10 373 22) 23 83 02

НІДЭРЛАНДЫ

Пасольства Рэспублікі Бела-

русь. Anna Paulownastrat 34, 2518 BE, Den Haag, Netherlands.

E-mail: info@witrusland.com

Тэлефон: (8 10 31 70) 363 15 66

ПОЛЬША

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Ul. Wiertnicza 58, 02-952 Warszawa, Polska.

E-mail: poland@belembassy.org

<mailto:poland@belembassy.org>

Тэлефон: (8 10 48 22) 742 09 90

ПОЛЬША

Консульства Рэспублікі Беларусь у г.Бяла-Падляску. Ul. Sitnicka 77, 21-500 Biala Podlaska, Polska.

Тэлефон: (8 10 48 83) 342 18 14

ПОЛЬША

Консульства Рэспублікі Беларусь у г.Гданьску. ul. Waly Piastowskie 1, рок. 905, 80-855 Gdanisk, Polska.

E-mail: gdansk@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 48 58) 341 00 26

ПОЛЬША

Консульства Рэспублікі Беларусь у г.Беластоку. Ul. Elektryczna 9, 15-080 Bialystok, Polska.

E-mail: konsulatbialystok@sitech.pl

Тэлефон: (8 10 48 85) 744 55 01

РАСІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Ул. Маросейка, 17/6, 101990 г. Москва, Россия.

E-mail: russia@belembassy.org

mail@embassybel.ru

Тэлефон: (8 10 7 095) 777 66 44

РАСІЯ

Адзяленне Пасольства Рэспублікі Беларусь у г.Санкт-Пецярбургу. Ул.Бонч-Бруевича, 191124 г.Санкт-Пецярбург, Россия, За.

Тэлефон: (8 10 7 812) 273 00 78

РАСІЯ

Адзяленне Пасольства Рэспублікі Беларусь у г.Калінінградзе. Ул.

Дм.Донскога, 35а, 236010 г.Калінінград, Россия.

Тэлефон: (8 10 7 011 2) 21 44 12

РАСІЯ

Адзяленне Пасольства Рэспублікі Беларусь у г.Краснадары. Ул. Мира, д. 28, офіс 38-41, 350063, г. Краснодар, Россия.

СЕРБІЯ І ЧАРНАГОРІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. ul.Deligradska, 13, 11000 Beograd, SCG.

E-mail: embel@yubc.net

Тэлефон: (8 10 381 11) 36 16938

ЗША

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 1619 New Hampshire Avenue, N.W., Washington, D.C. 20009, USA.

E-mail: usa@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 1 202) 986 16 04

ЗША

Генеральнае консульства Рэспублікі Беларусь у г.Нью-Йорку. 708 Third Avenue, New York, 21st Floor, NY 10017, USA.

E-mail: gcnyc@belembassy.org

<mailto:gcnyc@belembassy.org>

Тэлефон: (8 10 1 212) 682 53 92

ТУРЦЫЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Abidin Daver Sokak, № 17, 06550, Sankaya, Ankara, Turkey

E-mail: turkey@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 90 312) 441 67 69

УЗБЕКІСТАН

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 700047, Ташкент шахри, Гуломов кучаси, 75. Узбекистон Республикаси.

УКРАІНА

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 01901, Київ, вул.М.Коцюбинського, 3, Украйна.

E-mail: ukraine@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 380 44) 537 52 00

ФРАНЦЫЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 38, Boulevard Suchet, 75016 Paris, France.

E-mail: france@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 33 1) 44 146979

ЧЭХІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 17100 Praha 7 — Troja, ul. Sadky 626, Czech Republic.

E-mail: czech@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 420) 2335 40899

ШВЕЙЦАРЫЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Quartierweg 6, 3074 Muri bei Bern, Switzerland.

E-mail: swiss@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 41 31) 952 79 14

ШВЕДЫЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. Herserudsvägen 5, 4tr., 181 34 Lidingo — Stockholm, Sverige.

E-mail: sweden@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 46 8) 731 57 45

ЭСТОНІЯ

Генеральнае консульства Рэспублікі Беларусь у г.Таліне. Magdaleena 3, sektsion B, 11312 Tallinn, Estonia.

E-mail: estonia@belembassy.org

<mailto:estonia@belembassy.org>

Тэлефон: (8 10 372) 655 80 01

ПАР

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 327 Hill Street, Arcadia, Pretoria 0083 South Africa.

E-mail: sa@belembassy.org

<mailto:sa@belembassy.org>

Тэлефон: (8 10 2712) 430 77 09

ЯПОНІЯ

Пасольства Рэспублікі Беларусь. 4-14-12 Shirogane, Minato-ku, Tokyo-to, 108-0072, Japan

E-mail: Japan@belembassy.org

Тэлефон: (8 10 81 3) 34 48 16 23

Аляксандр АСТРОЎСКІ:

"Эстонія настроена на супрацоўніцтва"

На пытанні "Голасу Радзімы" адказвае Аляксандр АСТРОЎСКІ, Генеральны консул Беларусі ў Эстоніі. Нагадаем пытанні: што, на ваш погляд, найбольш адметнае адбылося ў 2005 годзе: у свеце, у Беларусі, у асабістым жыцці.

— Як ведаюць па публікацыях нашы чытачы, вы пэўны час з'яўляліся "галоўным консулам", узначальвалі консульства МЗС і як ніхто ведаеце тонкасці ўзаемаадносін з суайчыннікамі. Як вам пачуваецца на новай пасадзе?

— У Эстоніі працую менш за паўгода, але ўжо пазнаёміўся і цесна супрацоўнічаю з беларускімі суполкамі. За гэты невялікі прамежак часу чатыры разы наведаў нашу суполку — беларуска-эстонскае згуртаванне "БЭЗ", што знаходзіцца ў эстонскім рэгіёне Іда-Вірумаа і якое ўзначальвае Маргарыта Астраумава. Тут наша беларуская, можна сказаць, аўтаномія дзейнічае вельмі актыўна. Без знешняй паказкі ўсё робіцца на карысць многіх беларусаў, якія тут пражываюць. Цікавая дэталі: у Кохтла-Ярве дзейнічае Круглы стол нацыянальных аўтаномій, тут іх больш за 20. Дык вось узначальвае яго наша Маргарыта Іванаўна Астраумава. Гэта сведчыць аб яе вялікім асабістым укладзе ў праблему адаптацыі нацыянальных меншасцей у эстонскае грамадства. Гэта таксама падкрэслівае, наколькі беларускае аб'яднанне,

беларусы карыстаюцца тут павягай.

— Колькі беларусаў пражывае ў гэтым рэгіёне?

— Патрэбна раздзяліць два паняцці: этнічныя беларусы і беларускія грамадзяне. Ацэнкі па колькасці этнічных беларусаў разыходзяцца — ад 18 да 20 тысяч. У асноўным сюды беларусы ехалі ў 40-ыя гады мінулага стагоддзя ў сувязі з засваеннем сланцавых шахт. Грамадзян Беларусі, па нашых ацэнках, тут каля двух тысяч.

— Якое ўяўленне аб Беларусі ў Эстоніі?

— У Эстоніі дастаткова асведомлены пра Беларусь, і ўсе мае сустрачкі на самым высокім узроўні пацвердзілі, што эстонскі бок гатовы да супрацоўніцтва. Яны вельмі прагматычна падыходзяць да гэтага, і ў нас ужо ёсць наметкі на будучае. Папершае, дзейнічае дагаворна-прававая база, у нас ёсць больш 10 пагадненняў, добра развіваюцца гандлёва-эканамічныя адносіны. Летась тавараабарот склаў болей за 100 мільянаў долараў. Гэта нядрэны паказчык для двух невялікіх дзяржаў.

Эстонія ўваходзіць у лік 15 асноўных знешнеэканамічных партнёраў Беларусі. За гэты час у нашых адносінах нават з'явіліся новыя напрамкі дзейнасці, напрыклад, у такіх сферах, як ахова акаляючага асяроддзя, паміж ведамствамі па ліквідацыі надзвычайных сітуацый, дзейнічае пагадненне аб супрацоўніцтве ў галіне культуры. Мы хочам напоўніць новым зместам супрацоўніцтва паміж акадэміямі музыкі і паміж музеямі, палепшыць абмен паміж вышэйшымі навучальнымі ўстановамі. Нават невялікі вопыт работы ў гэтай краіне дае падставу гаварыць аб тым, што Беларусь ведаюць і цняць у свеце, павяжаюць яе выбар і прывержанасць гэтаму выбару, стараюцца знайсці і знаходзяць кропкі сутыкнення.

— Як складалася ваша дыпламатычная служба?

— Калі гаварыць асабіста пра мяне, то накіраванне ў Эстонію — гэта мая трэцяя загранічная камандзіроўка. Да гэтага я працаваў консулам Пасольства Рэспублікі Беларусь ў Вашынгтоне, генеральным консулам нашага пасольства ў Нью-Йорку. Гэта для мяне і стары, і новы ўдзел

працы. Новы, таму што генеральнае консульства выконвае тут аб'ём работы, які можна супаставіць з дзейнасцю пасольства. Займаемся не толькі консульскай праблематыкай — а яе вельмі многа ў сувязі з вялікай колькасцю беларусаў, якія жывуць тут (у 2005 годзе толькі віз было выдадзена каля 11 тысяч), а і актыўна ўцягнулі ў вырашэнне іншых праблем — эканамічнага, прававога, гуманітарнага, культурнага, спартыўнага характару. У мяне тут новы, цікавы ўдзел у гэтай рабоце, цікавы ўдзел у гэтай рабоце.

Што б ні казалі пра тое, што Эстонія суверэнная дзяржава, член Еўрасаюза, але сумесная гісторыя ўкладзе Савецкага Саюза аб'яднала нашы народы ў пэўнай ступені. Безумоўна, тут ёсць савецкая гісторыя, свабодна гучыць руская мова, тут жывуць нашы суайчыннікі, і рускія, і ўкраінцы, ёсць магчымасць свабодна глядзець рускамоўныя праграмы па тэлебачанні, у тым ліку і канал "Беларусь-ТВ", атрымліваць беларускую прэсу, тут адчуваецца блізкасць да Радзімы. А цікавасць да краіны, да працы не залежыць ад маштабу кра-

іны, ад колькасці насельніцтва. У эстонскага народа ёсць адметныя асаблівасці, ёсць свая цудоўная гісторыя. А адметнасць Таліна — стары горад. Наглядная ілюстрацыя адносінаў эстонцаў да свайго мінулага, гісторыі, традыцый, мовы. Гэта тое, што з цікавасцю можна вывучаць і карыснае пераймаць.

— Вы ўжо ўзгадвалі канал "Беларусь-ТВ". Цікава, яго глядзяць толькі беларусы?

— Мы цесна супрацоўнічаем з гэтым каналам, у прыватнасці, з намеснікам генеральнага дырэктара канала спадаром Станкевічам. Па нашых ацэнках, падпісчыкаў у Эстоніі, якія прымаюць "Беларусь-ТВ", каля 65 тысяч чалавек. Гэта толькі падпісчыкі, а калі ўлічыць усіх членаў сямей, то лічба глядачоў канала робіцца яшчэ больш унушальнай. Зараз мы працуем над тым, каб канал мог транслявацца на паўночным усходзе Эстоніі, ужо прапрацоўваем дэталі заключэння пагаднення, і калі дамова будзе падпісана, тады тут падпісчыкаў стане на 30 тысяч болей — гэта тая, хто разумеець рускую мову.

Таццяна КУВАРЫНА.

Ушанаванне

Няхай дапаможа нам блажэнная Валянціна Мінская

6 лютага ў Мінскім кафедральным Свята-Духавым саборы пры вялікай колькасці вернікаў адбылося абвяшчэнне набожнай падзвіжніцы Праваслаўя XX стагоддзя Валянціны Фёдарэўны Сулкоўскай (1889-1966) у лік мясцовашанаваных святых Беларускай праваслаўнай царквы ў чыне блажэнных. Яна стала 55-ай у ліку мясцовашанаваных святых.

Боскую літургію з гэтай нагоды правёў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі з 10-цю архіерэямі Беларускага Экзархата. У час літургіі ўладка Філарэт сказаў: “Гасподзь дараваў нам яшчэ адзін светач набожнасці... Свой малітоўны подзвіг раба Божая Валянціна несла дзеля ўмацавання ў веры тых, хто выпрабавваў на сабе цяжасці ганенняў за вызнанне Хрыстовай веры... У яе вобразе выявілася пераемнасць, якая нябачнай ніткай звязвае разам усіх нас...”

Болей за трыццаць гадоў Валянціна Сулкоўская, дачка настаіцеля Свята-Мікалаеўскай царквы вёскі Станькава Мінскага павета, была прыкавана да ложка і за гэты час прывыкла ў сабе мірны дух Хрыстова. Таму і пацягнуліся да яе простыя людзі, знаходзячы супакоенне і благадатную дапамогу ў розных жыццёвых абставінах. Па яе малітвах да Госпада і Прасвятой Багаро-

дзіцы многія атрымлівалі і да гэтай пары атрымліваюць цудоўныя збаўленні ад хвароб душы і цела, аб чым гаворыцца ў шматлікіх сведчаннях праваслаўных людзей.

Кананізавана Валянціна Сулкоўская ў дзень саракагоддзя з

дня яе адыходу да Госпада. Імя беларускай святой будзе ўнесена ў агульнацаркоўныя спісы мясцовашанаваных святых.

Рашэнне аб прылічэнні да ліку святых матушкі Валянціны ў чыне блажэнных у канцы 2005 года прыняў Святы Сінод Беларускай праваслаўнай царквы. Спецыяльная камісія па кананізацыі святых правяла вялікую работу па зборы неабходных сведчанняў пра духоўныя подзвігі і пра чуды, якія здзейсніла матушка Валянціна. Яе да гэтага часу шануюць вернікі. На яе магільні і цяпер прыходзяць людзі, каб памаліцца, папрасіць дапамогі.

Матушка Валянціна — першая ў гісторыі Беларускай праваслаўнай царквы кананізаваная ў чыне блажэннай. Дзень памяці святой вырашана адзначыць 6 лютага — у дзень яе смерці і ў дзень Сабора беларускіх святых.

Таццяна КУВАРЫНА.
НА ЗДЫМКУ: абраз блажэннай Валянціны Мінскай.
Фота Максіма ГУЧКА, БелТА.

Нашы святыні

Каложская царква будзе рэканструявана

Адна са старажытнейшых цэркваў Беларусі — Барыса-Глебская (Каложская), пабудаваная яшчэ ў 80-ыя гады XII стагоддзя, пачне летам рэканструявацца. Па словах галоўнага інжынера ўпраўлення капітальнага будаўніцтва Гродзенскага аблвыканкама Валерыя Крыўца, на гэтыя мэты з абласнога бюджэта плануецца выдзеліць каля Br1 мільярда. На працягу 2006 года будзе засвоена каля 500 мільёнаў.

Пасля аднаўлення царква будзе выглядаць, як перад апоўзнем 1853 года. Летась ужо былі праведзены работы па ўмацаванні берага Нёмана пад Каложскай царквой, што засцеражэ яе ад далей-

шага разбурэння і дазволіць пачаць рэканструкцыю.

Архітэктара храма спалучае ў сабе рысы грэчаскай архітэктуры з мясцовымі традыцыямі. Яе фасады аздоблены ўстаўкамі з гранітных камяней розных адценняў і рознакаляровымі керамічнымі пліткамі. Для паляпшэння аэстэтыкі храма і аблягчэння сцен вядомы архітэктар прымяніў болей за 1 000 галаснікоў-сасудаў, якія замураваны ў сенах.

НА ЗДЫМКУ: Каложская царква.
Фота Леаніда ШЧАГЛОВА, БелТА.

Аднаўляецца рака для мошчаў святой Ефрасінні Полацкай

Брэсцкі мастак Мікалай Кузьміч, кіраўнік групы спецыялістаў, якая займаецца ўзнаўленнем ракі Святой Ефрасінні Полацкай, паведаміў, што праца завершыцца яснай бягуца года. Зараз мастакі афармляюць сценкі ракі рэльефамі, абліцоўваюць іх серабром, а таксама ўзнаўляюць веку грабніцы. Па словах Мікалая Кузьміча, яны імкнуцца завяршыць пачатак да 5 чэрвеня — да дня памяці беларускай асветніцы. У гэты дзень мошчы прападобнай змогуць супакойцца ў адноўленай рацэ.

На набывццё неабходных для аднаўлення ракі святой Ефрасінні Полацкай 120 кілаграмаў серабра дзяржава выдзеліла каля 30 тысяч долараў. Выканаць унікальны заказ было даручана Мі-

калаю Кузьмічу, які ў 1997 годзе стварыў па адзінай калеравай ілюстрацыі новы твор духоўнай і матэрыяльнай культуры па падобенству крыжа прападобнай Ефрасінні Полацкай.

Рака Ефрасінні Полацкай была выканана ў Маскве ў 1910 годзе на дабрахотны ахвяраванні вернікаў да дня перанясення мошчаў святой з Кіева-Пячэрскай лаўры ў Полацкі жаночы манастыр. Арыгінальную грабніцу вырабілі з кіпарыса з абліцоўкай серабром па праекце мастака Паўла Зыкова ў візантыйскім стылі XII стагоддзя. У 1921 годзе, калі ў Савецкім Саюзе праводзілася кампанія па канфіскацыі царкоўных каштоўнасцей, рака была вывезена з манастыра. Далейшы яе лёс невядомы.

Юбілей

Патрыярх Беларускага багаслоўя

Грамадскасць Беларусі і Расіі адзначыла памятную дату — 90-годдзе з дня нараджэння протапрасвітара Віталія Баравога, віднага царкоўнага дзеяча, багаслова і педагога.

Нарадзіўся айцец Віталій у вёсцы Несцераўка, што ў Докшыцкім раёне на Віцебшчыне, у сялянскай сям’і. Як пісаў сам юбіляр у аўтабіяграфіі, яго бацька Міхаіл Пятровіч, “спачатку быў беззямельным і батрачэў па польскіх маёнтках, а потым, сабраўшы такія-сякія грошы, купіў сабе ў вёсцы Несцераўка кавалак зямлі. Каб разлічыцца за зямлю, бацька павінен быў выехаць у якасці чорнарабочага на заработкі ў ЗША, адкуль вярнуўся ні з чым, але з усім хворы і пасля працяглай хваробы памёр у 1916 г., калі мне было толькі паўгода”.

Калі ў 1929 годзе адным з лепшых вучняў ён скончыў Параф’янаўскую народную школу, маці, Хрысціна Максімаўна, вырашыла вывесці сына ў людзі — вучыць. Адзінай матэрыяльна і сацыяльна даступнай для сям’і школай была духоўная семінарыя, бо там давалі стypендыю. Да таго ж, маці — жанчына вельмі рэлігійная, ідэальнай для сына заўсёды лічыла служэнне свяшчэннікам.

Вялікі ўплыў на выхаванне юнака меў настояцель прыходскай царквы ў суседняй вёсцы Сітцы прататэрэй Яўстафій Нядзельскі, які і параў маці ў 1929 годзе аддаць Віталія ў Віленскую духоўную семінарыю.

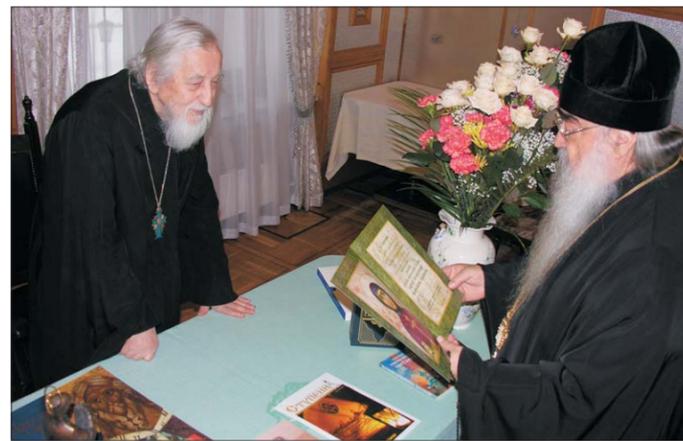
Скончыўшы семінарыю ў якасці лепшага выпускніка, Віталій Баравы ў 1936 годзе паступіў на багаслоўскі факультэт Варшаўскага ўніверсітэта. У 1937-1938 гадах адначасова стаў займацца і на гістарычным аддзяленні таго ж ўніверсітэта, дзе пад кіраўніцтвам прафесара К. Захызэўскага спецыялізаваўся па візанталогіі. Стаяла нават пытанне пра навуковую камандзіроўку ў Брусель да вядомага візантолага з сусветным імем прафесара Анры Грэгуара. Аднак гэтакім перашкодзіла яго беларуская нацыянальнасць і адмоўнае стаўленне да руху “палякаў праваслаўных”, інспіраванага польскім урадам для дэнацыяналізацыі праваслаўнай меншасці.

Усе планы навуковай работы былі нечакана перапынены нямецкай акупацыяй у Польшчы. У верасні 1939 года Віталій Баравы вярнуўся на радзіму і стаў працаваць завучам, выкладчыкам беларускай і рускай моў у Заборскай школе. Адначасова рабіў захады для паступлення ў Ленінградскі ўніверсітэт. Аднак напаўзенне Германіяй на Савецкі Саюз у другі раз парушыла яго планы і перамяніла жыццё. Апынуўшыся на акупіраванай тэрыторыі, нягледзячы на пагрозы акруговага інспектара, адмовіўся ад настаўніцтва і

заявіў, што пойдзе працаваць па сваёй асноўнай спецыяльнасці — у царкву. “Я вырашыў, што царква — гэта адзіны прастора ў акупіраваных краінах, якую не ўзначальваюць непасрэдна немцы і якая не служыць непасрэдна іх мэтам. Прыняццё сан я не мог, бо быў нежанаты, да таго ж меў цвёрды намер завяршыць вышэйшую адукацыю”.

У 1944 годзе Віталій Баравы прыняў сан свяшчэнніка і пачаў служэнне настаіцелем Гомельскага кафедральнага сабора ў гонар святых апосталаў Пятра і Паўла. Ужо там раскрыўся пастырскі і прапаведніцкі талент маладога святара. Па даручэнні царкоўных улад у 1945-1946 гадах айцец Віталій узначаліў арганізацыю пастырскіх курсаў пры Жыровіцкім манастыры, пазней ператвораных у Мінскую духоўную семінарыю. З 1945 года ён — адзін з найбольш аўтарытэтных і паважаных выкладчыкаў семінарыі, чытаў курс гісторыі Царквы, быў інспектарам, сакратаром Рады. У 1953 годзе ўзведзены ў сан протаіерэя.

Скончыўшы экстрэнам Ленінградскую духоўную акадэмію (1953), айцец Віталій быў запрошаны ў гэтую паважаную духоўную школу для выкладання гісторыі старажытнай Царквы. Там абараніў ма-

гістарычную дысертацыю, атрымаў званне ганаровага доктара і прафесара багаслоўя.

Айцец Віталій хацеў прысвяціць сваё жыццё царкоўнай навуцы, але (згодна з рашэннем Сінода) з канца 1950-х гадоў быў пераведзены ў аддзел знешніх царкоўных зносін Маскоўскага Патрыярхата. Шмат гадоў ён быў прадстаўніком РПЦ у Сусветнай Радзе Цэркваў, служыў настаіцелем царквы ў гонар Нараджэння Багародзіцы ў Жэневе. Айцец Віталій з’яўляўся прадстаўніком РПЦ на II Ватыканскім саборы. Як чалавек вялікай эрудыцыі і глыбокіх ведаў, ён быў удзельнікам многіх усераваслаўных і двухбаковых форумаў і дыялогаў з іншаслаўнымі цэрквамі, а таксама багаслоўскіх і царкоўна-гістарычных канферэнцый. Паважаны протапрасвітар уваходзіў у склад сінадальнага Багаслоўскай камісіі, якая займаецца пытаннем хрысціянскага адзінства.

У 1970-я гады айцец Віталій у сане протапрасвітара служыў настаіцелем Бозаўленскага сабора ў Маскве. З 1984 года — ганаровы настаіцель маскоўскага храма Уваскресення Славучага. Цяпер

айцец Віталій жыве ў маскоўскай кватэры, перапоўненай кнігамі, якія ён збіраў усё жыццё. Нягледзячы на свой паважаны ўзрост, працуе над рукапісам па гісторыі багаслоўскай думкі Расіі ў XX стагоддзі, працягвае з увагай сачыць за ўсімі падзеямі царкоўнага і грамадскага жыцця, заўсёды рады вестачкам з Беларусі. Айцец Віталій Баравы быў і застаецца вялікім патрыятам сваёй радзімы, востра адчувае сваю сувязь з зямлёй, дзе нарадзіўся і рос. Упэўнены, што Беларусь і яе народ маюць будучыню.

Напярэдадні юбілею з Беларусі ў Маскву выязджала дэлегацыя прадстаўнікоў Беларускай праваслаўнай царквы на чале з Мітрапалітам Філарэтам. Заслужаны протапрасвітар быў удастоены высокай узнагароды — Ордэна прападобнай Ефрасінні Полацкай. Пажадаем жа яму моцы духу, Божая на благаславення на усё дні яго служэння на карысць Царквы і Бацькаўшчыны.

Лідзія КУЛАЖАНКА,
кандыдат гістарычных навук.
НА ЗДЫМКУ: уладка Філарэт(справа) і айцец Віталій.

Мурат ТУРАШОЎ, старшыня міжнароднага аб'яднання казахаў у Беларусі "Ата-мекен":

"Беларусь — мой лёс!"

— Паважаны Мурат Сарсенбаевіч, раскажыце, калі ласка, пра міжнароднае грамадскае аб'яднанне казахаў у Беларусі "Ата-мекен".

— Людзі іншай нацыянальнасці, якія жывуць далёка ад сваёй Радзімы, тыя ж беларусы, што пражываюць за межамі сваёй Бацькаўшчыны, калі хочуць захаваць сваю мову, звычаі, традыцыі, культуру, то ствараюць такія аб'яднанні. Зносіны са сваімі суайчыннікамі — гэта ж надзвычайная неабходнасць. Для ўсіх дыяспар адна з галоўных задач — не забываць сваю мову, бо ёсць мова — ёсць народ, няма мовы — няма народа. Казахаў у Беларусі болей за тысячы. Гэта і мала, і многа. Усё больш і больш людзей даведваецца пра "Ата-мекен", прыходзяць, каб сустрэцца са сваімі землякамі, разам адзначыць святы, паспяваць. Мы стараемся захоўваць культурныя традыцыі нашага народа.

— У Беларусі ўжо 10 гадоў праводзіцца Фестываль нацыянальных культур. Заклучныя мерапрыемствы праходзяць звычайна ў Гродне. Ці будзеце вы прадстаўляць сваё аб'яднанне на наступным фестывалі? Вашы адносіны да падобнага роду мерапрыемстваў?

— Аб'яднанне "Ата-мекен" афіцыйна створана ў 2005 годзе. Напрыканцы студзеня гэтага года ў ДК Мінскага аўтамабільнага завода адбыўся Мінскі гарадскі

фестываль нацыянальных культур "Яднанне". Фестываль быў прысвечаны 60-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Аддаючы даніну павагі гераізму ветэранаў, я выканаў песню "Памяць". Спяваў на рускай мове, хацеў, каб было зразумела кожнае слова. Адначасова з выкананнем песні на экране мільгалі кадры ваеннай кінахронікі. Многія жанчыны ў глядзельнай зале выціралі слёзы. Маё выступленне было адзначана дыпламам трэцяй ступені і каштоўным падарункам, але не гэта было важным для мяне, а тое, што пасля канцэрта зусім незнаёмыя людзі дзякавалі за песню, бо ў Беларусі ўсе памятаюць, што такое вайна.

На гэтым фестывалі міжнароднае грамадскае аб'яднанне казахаў у Беларусі "Ата-мекен" прадстаўлялі Жанна Пасіч і Айгуль Чардымава. Жанна Пасіч выканала на домры казахскую мелодыю "Саржайлау", акампаніраваў на фартэпіяна Рыгор Пятровіч, а Айгуль Чардымава выканала песню "Успаміны аб Алматы" і была ўзнагароджана дыпламам другой ступені і каштоўным падарункам. Яна прыняла ўдзел у гала-канцэрце. А.Чардымава будзе выступаць на фестывалі ў Гродне.

На мінулым фестывалі мы таксама прымалі ўдзел, і пра гэта напісана ў буклеце "Беларусь шматнацыянальная", які выпускаў Камітэт па справах рэлігій і

нацыянальнасцей Беларусі, дзе змешчаны фотаздымак і інфармацыя пра аб'яднанне казахаў. Правядзенне такіх фестываляў дае магчымасць кожнай нацыі, якая пражывае на тэрыторыі Беларусі, заявіць пра сябе.

— Камітэтам па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савецкім Міністраў Рэспублікі Беларусь займаецца праблемамі нацыянальных супольнасцей. Якія кантакты наладжаны ў вас з ім?

— З Камітэтам мы супрацоўнічаем. Пры Камітэце створаны Кансультацыйны савет прадстаўнікоў грамадскіх аб'яднанняў нацыянальных супольнасцей, у склад якога ўваходжу і я. Людзі ў Камітэце працуюць выключна, добразычліва, вядуць вялікую працу.

— Ці бываеце вы ў Казахстане?

— 28-30 верасня 2005 года ў Астане быў Трэці суветны з'езд казахаў. Прадстаўляў беларускіх казахаў я. Былі дэлегаты з 32 краін, больш за 300 чалавек.

Краіна клапаціцца пра сваіх суайчыннікаў, таксама як і Беларусь, мае цесныя кантакты са сваімі суайчыннікамі, якія жывуць за межамі краіны. Беларусь у Казахстане пражывае больш за сто тысяч чалавек. Калі ляцеў у Астану, думаў, што наладжу сувязі з беларускай дыяспарай у Казахстане, але праграма была вельмі насычанай і не хапіла часу. Зараз буду дзейнічаць

праз Камітэт, каб яны дапамаглі ў гэтым. Узаемныя кантакты ў рабоце неабходныя.

— А ў вас засталіся родныя ў Казахстане?

— Так, у Акцюбінскай вобласці. А мае чатыры браты і тры сястры жывуць у Туркменістане.

— Як даўно вы знаходзіцеся ў Беларусі і як трапілі сюды?

— Я жыву ў Мінску з 1977 года. Пасля заканчэння школы паступіў у Беларускі дзяржаўны інстытут фізічнай культуры. Пасля заканчэння інстытута працаваў трэнерам у дзіцяча-юнацкай спартыўнай школе. Потым была служба ў арміі, пасля вярнуўся ў Мінск, ажаніўся. У жонкі бацька — рускі, маці — беларуска. Працаваў на Мінскім аўтамабільным заводзе. Жонка таксама працуе пасля заканчэння Мінскага політэхнічнага інстытута на гэтым заводзе.

Заўсёды прымаў удзел у грамадскім жыцці. Працаваў у ваенна-патрыятычным клубе, быў старшым трэнерам-выкладчыкам, займаўся пошукам салдат Вялікай Айчыннай вайны, якія прапалі без вестак, знаходзіў медальёны, вяртаў з небыцця імёны загінуўшых герояў, не па словах ведаю гераічнае мінулае нашых бацькоў і дзядоў. У 1984 годзе быў створаны клуб воінаў-інтэрнацыяналістаў, быў намеснікам старшыні, з 1993-га — старшыня Асацыяцыі ветэранаў вайны ў Афганістане МАЗа. Пра-

цую на грамадскіх пачатках.

Я — казах, нарадзіўся ў шматдзетнай сям'і ў Туркменіі, жыву ў Беларусі. Сын кажа, што ён казах, нявестка — беларуска. Бацька нявесткі — беларус, маці — украінка. Нарадзіўся ўнук. Казахская кроў, руская, беларуская, украінская — усё змяшалася. Інтэрнацыянальная сям'я па жыцці і па поглядах. Дзе б ні выступаў, усюды кажу, што трэба сябраваць, галоўнае — узаемааруменне. Беларусь — гэта вельмі добры прыклад для ўсіх. Народ адзіны, дружалюбны, пераадоўвае ўсе перашкоды на сваім шляху.

— Што б вы хацелі пажадаць нацыянальным супольнасцям, якія пражываюць на тэрыторыі Беларусі, а таксама нашым суайчыннікам за мяжой?

— Пажаданне ўсім нацыям, якія жывуць тут, і беларусам, якія пражываюць за мяжой — давайце сябраваць, супрацоўнічаць. Я ўпершыню бачу вашу газету. Тое, што вы пішце пра дыяспару, розныя народнасці, — гэтым робіце вельмі патрэбную справу. Назва газеты сімвалічная — "Голас Радзімы". Яна вельмі цікавая, ў ёй многа матэрыялаў, якія патрэбны, як тут у Беларусі, так і за яе межамі: навукоўцам, дасведчаным людзям, усім тым, хто цікавіцца сваёй Бацькаўшчынай, яе культурай, спадчынай, традыцыямі і гісторыяй.

Гутарыла
Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Польская школа ў Гродне: першыя 10 гадоў

Спачатку былі проста польскія класы ў чатырох школах Гродна, якія адкрыліся па сацыяльным запатрабаванні этнічных палякаў. Але ў сярэдзіне 90-х гадоў сітуацыя змянілася да лепшага. На сродкі "Вспульноты польскай" абласным унітарным праектным прадрпрывемствам "Інстытут Гроднаграмадзян-праект" быў пабудаваны зрубны будынак, і 21 верасня 1996 года сярэдня агульнаадукацыйная школа № 36 Гродна з польскай мовай выкладання адчыніла свае дзверы. Прайшло 10 год. На рахунку школы № 36 ужо чатыры выпускныя балі і 151 выпускнік, 120 вучацца ў ВНУ Рэспублікі Беларусь і Польшчы. Школа з'яўляецца актыўным носьбітам польскай культуры ў Беларусі, і ёй ёсць чым ганарыцца. Аб гэтым раскажае дырэктар школы № 36 Рэгіна ГУЛЕЦКАЯ.

— Рэгіна Эдуардаўна, адкажыце, калі ласка, якія сувязі падтрымлівае ваша школа з Польшчай у культурным і адукацыйным плане?

Перш за ўсё трэба адзначыць, што апекуном нашай школы з'яўляецца Леслаў Скіндэр, урадзэнец горада Гродна, былы рэдактар "Варшаўскага радзё", старшыня "Варшаўскага таварыства прыяцеляў Гродна і Вільнюса", польскі каменатар XIII Алімпійскіх гульняў, а таксама кавалер ордэна "Усмешка". Апошні тытул ён атрымаў ад нашых дзяцей як падзяку за абсталяванне школьнага будынку.

Непасрэдныя сувязі мы падтрымліваем з агульнаадукацыйным ліцэем № 5 у Беластоку і польскай школай у Стоку Ляцкім. Нашы адносіны — гэта ўзаемаабмен вучнямі

і педагогічным вопытам. Сумесна з ліцэем праводзім алімпіяды. Кожны год на вакацыі нашы вучні і настаўнікі ездзяць у Польшчу, дзе для іх арганізаваны экскурсіі і адпачынак. Польскія вучні таксама прыязджаюць у Гродна, каб паглядзець на гэты горад і пазнаёміцца з беларускай культурай. На час гаспавання дзеці жывуць у сем'ях, дзе ім утульна і весела.

— Якія дасягненні вашых вучняў і ўвогуле вашай вялікай школьнай сям'і?

— За 10 гадоў працы мы можам ганарыцца сваімі вынікамі. Ёсць такія міжнародныя конкурсы, якія штогод праходзіць пад назвай "Еўрапейскі кенгуру". Нашы дзеці ў гэтым навукальным годзе сталі яго дыпламантамі і запрашаны ў Закапанэ на вучобу. Добрае веданне польскай мо-

вы вучні пацвярджаюць перамогамі на рэспубліканскіх і міжнародных алімпіадах па польскай мове і літаратуры. Так, дзесяціклакласніца Барцэвіч Агата заняла 1-е месца ў Беларусі, а на міжнароднай алімпіядзе ў Варшаве была другой.

Вучаніца дзевятага класа Іаланта Груль, юная паэтка, перамагла ў рэспубліканскім конкурсе "Казкі Андэрсена", прадставіўшы два вершы на беларускай і польскай мовах.

У спорце таксама не адстаём. 2005 год прынёс школе 2-е каманднае месца ў міжнародных спаборніцтвах па лёгкай атлетыцы ў Чанстахове. Дарэчы, створаны ў нас школьны алімпійскі клуб вельмі актыўна ўзаемадзейнічае з Польскім Алімпійскім камітэтам.

У школе арганізаваны класы з музыкалаўнага ўхілам, нашы дзеці вучацца іграць на скрыпцы і спяваюць у хоры. Калектыву нашай школы ўдзельнічае ў Рэспубліканскім фестывалі нацыянальных культур, які праходзіць кожныя два гады. А ў 2000 годзе калектыву "Каляровыя ноткі" стаў пераможцам у фестываль-конкурсе польскай рэлігійнай песні ў Лодзі.

Усё гэта дзякуючы настаўнікам, якія таксама спаборнічаюць, змага-

юцца за тытул "Настаўнік года". Гэты конкурс штогод праводзіць Абласное ўпраўленне адукацыі, аддзел адукацыі Саюза палякаў у Беларусі і грамадская арганізацыя "Польская маці школьная". У 2005 годзе Гранпры атрымала настаўніца польскай мовы і літаратуры Галіна Міцкевіч, а другое месца заняла настаўніца пачатковых класаў Люцыяна Таўрэль.

— Вы запрашаеце настаўнікаў з Польшчы ці ў вас выкладаюць беларускія педагогі, якія ведаюць польскую мову?

— У першыя гады пасля адкрыцця школы ў нас працавалі галоўным чынам настаўнікі-палякі. З цягам часу калектыву папоўніўся беларускімі выпускнікамі ВНУ Польшчы. Яны цяпер складаюць большую частку калектыву. Але мы запрашаем і настаўнікаў з Польшчы. У нас, напрыклад, выкладае доктар фізіка-матэматычных навук з Вроцлава. Дарэчы, 29 працэнтаў настаўнікаў нашай школы маюць магістарскую ступень.

— Па якіх падручніках вучацца дзеці?

— Калі мы толькі пачыналі, з падручнікамі былі складанасці. Прывозілі кнігі з Літвы, дзе болей за 120 школ з польскай мовай вы-

кладання. Добра, што ў той час праграмы супадалі. У перакладзе падручнікаў з рускай мовы дапамагае нам Саюз палякаў у Беларусі, Інстытут павышэння кваліфікацыі. Перакладаюць і настаўнікі. Кожны мае партфель сваіх прац. А ў дзяцей на партах ляжаць падручнікі на двух мовах: польскай і рускай. Для старэйшых класаў навукальны матэрыял мы завозім з Польшчы.

Так, з аднаго боку гэта праблема, але з іншага, нашы вучні добра ведаюць тэрміналогію на дзяржаўных мовах і па-польску, што дазваляе ім паспяхова паступаць у ВНУ як Польшчы, так і Беларусі.

Трэба дадаць, што ў нас багатыя бібліятэка, відэатэка. Добра абсталяваны камп'ютэрны клас.

— Якія польскія традыцыі пераняла ваша школа?

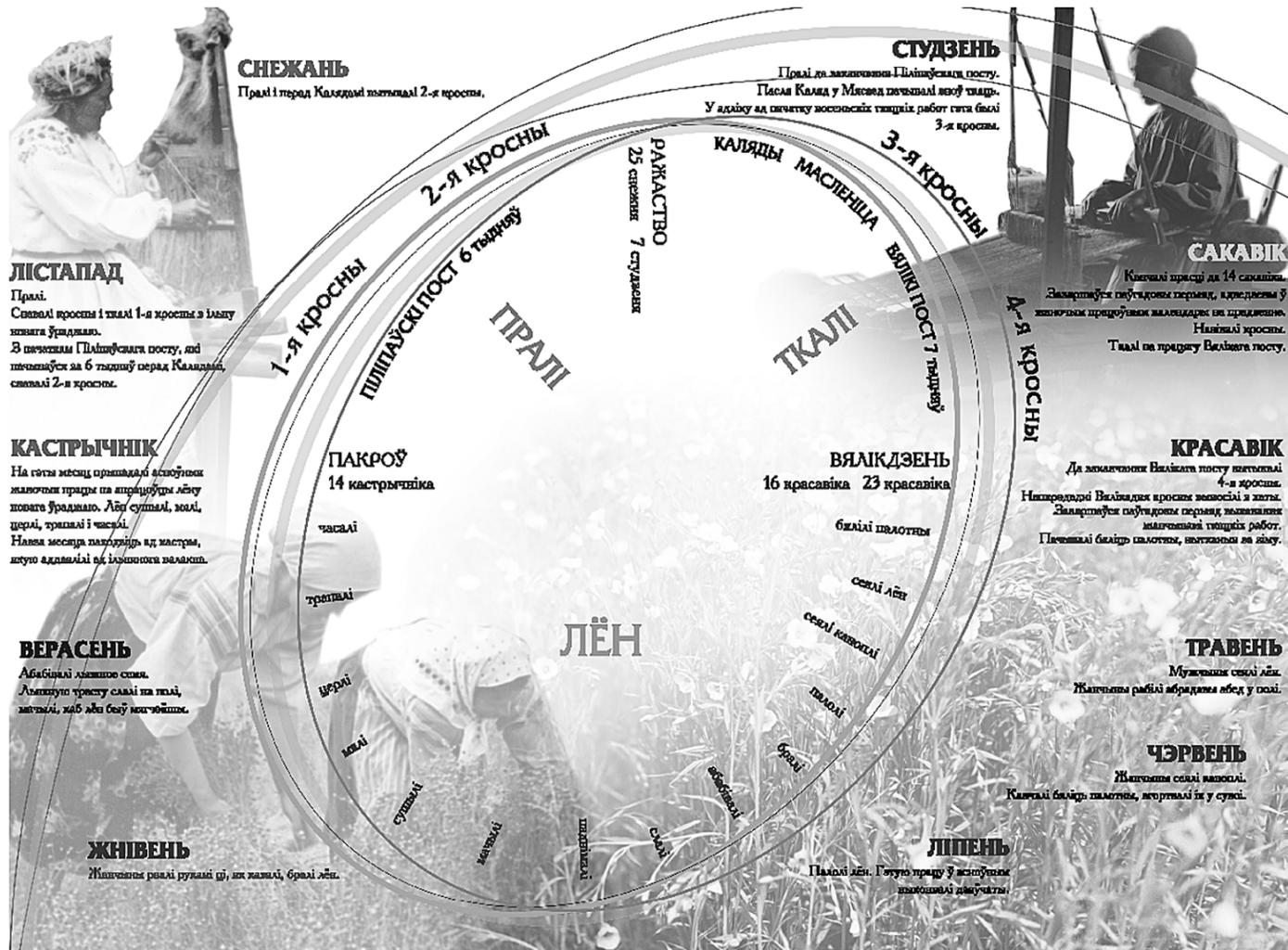
— Кожны год вандруем па памятных мясцінах Польшчы і Беларусі.

Займаемся аднаўленнем абрадаў, якія нават у Польшчы ўжо забылі. Нам у гэтым вельмі дапамагае літаратура і архіўныя дакументы. Праца ідзе. І ўсё яшчэ наперадзе.

— Дзякуй, Раіса Эдуардаўна, за змястоўную гутарку.

Марына ГАБРЫЯНІК.

СНЕЖАНЬ ЛІСТАПАД КАСТРЫЧНІК ВЕРАСЕНЬ ЖНІВЕНЬ

СНЕЖАНЬ
Праці і перад Калядамі тэпчалі 2-я кросны.

ЛІСТАПАД
Праці. Сявалі кросны і ткалі 1-я кросны з лёну жыта ўраджываю.

КАСТРЫЧНІК
На гэтым месца прымаюць і асноўныя жывочныя працы на апрацоўку лёну пачае ўраджываю. Лён сушылі, мыйлі, цёрлі, трапалі і часалі.

ВЕРАСЕНЬ
Абабівалі асноўныя сямі. Апрацоўку кросны саваі на палі, мачылі, каб лён быў мякчэйшы.

ЖНІВЕНЬ
Жывочныя рвалі рукамі ці, як казалі, бралі лён.

2-я кросны
ПРАЦІ

1-я кросны
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

3-я кросны
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

4-я кросны
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

5-я кросны
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

ПРАЦІ
ПРАЦІ

Народны каляндар "Сакавік часам снегам сее, а часам сонцам грэе"

Пра першы месяц вясны ў народзе кажуць, што ён "дрэвам сок пускае", таму і носіць такую назву.

Першы прысвятак месяца, які адзначаецца ў праваслаўных беларусаў 2 сакавіка, прысвечаны Фёдару Цірану, заступніку ад злодзей. А ў каталікаў 4 сакавіка — Казімер. Пра гэты прысвятак кажуць, што на яго зіма ўжо памірае, а таксама "Казімера дзень і ноч умера" — гэта значыць, што набліжаецца час вясновага раўнадзенства.

Працягваецца Маслены тыдзень, які пачынаецца 27 лютага. Даўня святая заканчэння зімы прыстасавана царквой да апошняга тыдня перад Вялікім постам. Елі ўсё малочнае. Абрадавыя стравы — бліны ды аладкі, белы сыр, сырніца, масла. Жанчыны апрадалі хусткі з доўгімі махрамі, каб доўгі вырас лён, а мужчыны каталі калоду на вуліцы. З гэтай жа мэтай валачыліся па вёсцы — насілі пудзіла Масленіцы, якое ў канцы свята спальвалі, бо было яно ўвасабленнем халоднай і злой зімы, з якой развіталіся. Усе каталіся на конях, на санчых з гор, гушчаліся на арэлях, хадзілі ў гасці, надаючы ёй статус жанчыны, прымаючы ў сваю ўзрастаную катэгорыю. Унуткі на Масленіцу вазілі па вёсцы бабку-павітуху, якая іх прыняла на свет, частавалі яе.

У нядзелю — апошні дзень Масленіцы — гукалі вясну ў адных месцах з караваем, у іншых — з птушчакмі, выходзячы на больш высокія месцы, дзе ўжо з'явіліся першыя праталіны, прагрэтыя сонцам, вадзілі карагоды, спявалі вясновыя песні.

11 сакавіка — суботу першага тыдня Вялікага посту — у народзе называлі Зборава субота. У нядзелю селянін ужо пачынаў збірацца да першага выезду ў поле, купляючы на кірмашы неабходнае начынне, рыхтуючы ўсё неабходнае.

12 сакавіка каталікі святкуюць прысвятак Рыгор, пра які кажуць: "На святога Рыгора ідуць рэкі ў мора". Праваслаўныя 14 сакавіка адзначаюць

— Заканчэнне будзе. —

"Жанчына — ткацтва — нітка — лёс"

Знакамітая даследчыца гісторыі народнага мастацтва і промыслаў на Беларусі Вольга Лабачэўская (на здымку) прэзентавала сваю новую работу, нечакана праявіўшы сябе цікавым папулярызатарам традыцыйнай культуры, — ілюстраваны каляндар на 2006 год "Жанчына-ткацтва-нітка-лёс". Выданне падрыхтавана Цэнтрам гендэрных даследаванняў, які выпускае серыю гістарычных календароў: у 2005 годзе гэта быў каляндар на тэму "Жанчыны на лініі фронту", у 2004-м — "Жанчыны Беларусі: статусы і класы", у 2003-м — "Жанчыны Беларусі: на асабістым фронце", у 2002 годзе ён быў прысвечаны творцам культуры, а ў 2001-м — шляхам да свабоды жанчын-рэвалюцыянерак, мецэнатак, паэтэс і іншых. Уся серыя выходзіць пад назвай "Жанчыны Беларусі: гісторыя ў паўсядзённасці".

Гісторыя ткацтва — гэта гісторыя цывілізацыі, асваення свету, развіцця тэхналогіі, мастацтва і традыцыі. Прадзённая пакула свой след ва ўспрыняцці рэчаіснасці і фарміраванні першапачатковых філасофскіх уяўленняў. У міфалогіі многіх народаў спрадзёная нітка стала метафарай жыцця і лёсу чалавека. У Беларусі некалі ткалі кожная сялянка. Зараз адыходзіць у нябыт старэйшае пакаленне носбітаў традыцыйнай культуры, а разам з ім і заняткі, якія некалі вялі жанчын па коле жыцця.

У маі сьцялі лён — гэта рабілі мужчыны. Жанчыны толькі прыносілі абрадавы абед у поле. У чэрвені сьцялі каноплі — гэта ўжо была праца жанчын. З канопель таксама выраблялі палатно, але ў асноўным — вярхоўкі. У маі заканчвалі бяліць палотны, згортвалі іх у сувоі. Ліпень — дзівочая пара: дзівучы палолі лён. У жніўні рвалі, затым у верасні і кастрычніку абабівалі, слалі, падымалі, мачылі, сушылі, мялі, цёрлі, трапалі, часалі. На кастрычнік прыпадалі асноўныя работы па

апрацоўцы льну, калі ад ільнянога валакна аддзяляецца кастрыца, таму месяц так і называецца. Лістапад — пачатак прадзёння. Затым сьнавалі першыя кросны, а ў Піліпаўку — другія. У Каляды кросны зусім выносілі з хаты, бо ў святныя вечары нічога нельга было рабіць. У Мясед зноў пачыналі ткаць, сьнавалі трэція кросны. Канчлі прасці да 14 сакавіка. Гэтым заканчваўся паўгадавы перыяд, адведзены жанчынам на прадзёння. Навівалі кросны і ткалі на працягу Вялікага посту, вытыкалі чацвёртыя кросны. Напярэдадні Вялікадні кросны выносілі з хаты. Гэтым заканчваўся паўгадавы перыяд выканання жанчынамі ткацкіх работ. Пачыналі бяліць палотны, а затым шыць адзенне, якое апрадалі на Вялікдзень. Гэта кола жаночых работ па вырабу палатна прыгожа прадстаўлена ў календары.

Лён быў мерай багацця і лічыўся абярэгам. Яшчэ і зараз многія старыя жанчыны называюць гэтую расліну "Божая свяча".

Мастацтвазнаўца Вольга Лабачэўская, здаецца, упершыню прад-

ставіла ткацтва ў такой незвычайнай форме — рэпрадукцыі тканін народных майстрых са збораў Музея старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, фатаграфіі ткацтва з розных рэгіёнаў Беларусі за кроснамі, інтэр'ер сельскай хаты, аддзелены тканымі вырабамі, куфар, поўны сувоём сама-ткананага палатна, адзенне, ручнікі, суправадзіўшы ўсё гэта сваім навуковым каментарам. Вельмі цікавай атрымалася старонка, дзе расказваецца пра звычай абракацца на прыдарожныя крыжы, прошчы, у царкву абыдзёнікамі — ручнікамі, сатканымі за адзін дзень ад усходу сонца да захаду. Асабліва ўвага і павага — майстрыхам Веткаўскага раёна, на лёс якіх і пераемнасць мясцовых традыцый паўплывала Чарнобыльская трагедыя. Такіх узораў, як на чатырохмятровых веткаўскіх ручніках, нідзе не знойдзеш. У адной з вёсак гэтага раёна — знакамітай Неглобцы — некалькі гадоў таму за варштатам, дзе

ткала апошні свой ручнік, памерла Таццяна Дзеранок. Памерці на піку, на ўзлёце натхнення ткачыхі лічаць за шчасце.

У календары ў каментар мастацтвазнаўцы Вольгі Лабачэўскай уключаны экспедыцыйныя запісы, якія сведчаць, як майстрыхкі расказваюць на сваіх гаворках пра тое, што значыць у іх жыцці ткацтва. І гэтыя запісы надзвычай кранаюць сваёй глыбіняй пачуццяў і праўдзівасцю. Акрамя таго, у календары змешчаны здымкі мінулых стагоддзяў з фотаархіва Расійскага этнаграфічнага музея ў Санкт-Пецярбургу, сучасныя экспедыцыйныя здымкі аўтара і некаторых фотакарэспандэнтаў.

Даследчыца канстатуе: старадаўняе рамяство працягвае развівацца ў нашай краіне, дзякуючы дзяржаўнай культурнай палітыцы і гарадской ініцыятыве па яго падтрымцы: з'яўленню дамоў рамястваў, школ народнай творчасці, гурткоў ткацтва.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
Ілюстрацыі з календара.

Захавай традыцыю

Масленка па-любанскі на экране

Пачатак на 1-й стар.

Фільм аб святкаванні Масленкі здымаўся ў Любанскім раёне якраз на Масленкавым тыдні ў 2005 годзе з тым, каб паказаць яго на экране Беларускага тэлебачання ў 2006-м. Чатыры здымачныя дні працяглі імігненна і з вялікім напружаннем, бо праводзіліся ў некалькіх вёсках і самім райцэнтра Любань. У іх удзельнічалі фальклорна-этнографічныя гурты з вёсак Обчын, Засмужжа, Рачэнь, Атраднае і Закальное.

У Обчыне здымалі працэс падрыхтоўкі да свята ў сям'і, прыгатаванне масленкавых прысмакаў. Обчынскі вясковы гурт "Павалыкі" добра ведае свае традыцыі. У вясковай хаце ля печы гаспадарыла Валянціна Крываліцэвіч: яна паказвала, як у кожнай хаце першымі пякуць маленькія аладачкі і раскладаюць іх на тры падаконнікі — продкам. Хатні маслабойны цэх дэманстравала Ніна Кандраценка, выраб сыроў і гамолак (ёсць у нас такія прысмакі з сыру) — Зоя Галай, а размол мукі на жорнах — Вольга Дабудзька.

Обчыны ўзнавілі некалькі абрадаў, якія звязаны з варажбой на доўгі лён. Жанчыны некалі хадзілі за сям'яй вадзіць карагоды вакол бяроз, на якую закідалі пасму ільну даўтушчу, а дзеці развозілі на санках па полі кастрыцу, каб хутчэй сышоў снег. Усе каталіся з горак на прасніцах, санках, проста ўсеўшыся азадкам на кажух — каб добра выпрадаўся лён. Папрадзкі на Масленіцу развіталіся з прадзівам:

прыходзілі ў хату, дзе дагтуль адбываліся попрадкі, і гулялі ў складчыну. Кожная несла з сабой або масла, або сыр ці тварог, яйкі, з якіх гатавалася сумесная вячэра. Выпіўшы "па дзюбачцы", піравалі, спявалі, нават патанчыць умудраліся "пад язык". Мужчын на такую пагулянку не запрашалі, бо ёю маркіраваўся тэрмін попрадак, а попрадкі — гэта жаночая справа. Пасля Масленкі жанчыны ўжо не пралі, а пачыналі ткаць.

У вёсцы "Рачэнь" мясцовыя традыцыі захоўвае вясковы гурт, які называецца "Шчодрык". З яго ўдзелам здымаўся выраб абрадавага пудзіла Зімы. Зрабіўшы гэтае пудзіла, убралі яго ў стужкі, якія сімвалізавалі грахі, затым панеслі па вёсцы і спалілі. Разам з Зімой згарэл і ўсе грахі. Упала пудзіла, згарэўшы, — пачалі закупаць вясну. У хаце Ціханоўскіх здымаліся

Загавіны на Вялікі пост, абрады Прашчонай нядзелі з малітвамі і "крыжовымі блінамі", іншымі абрадавымі стравамі. Сям'я Уладзіміра і Тамары Ціханоўскіх з дочкамі і ўнукамі ўсе звычайна на Масленку захоўваюць у сваім жыцці.

У вёсцы Закальное — свае абрады і звычай на гэта свята. На вясковых конных санях едуць за вёску паліць салому пад бярозкай. Бяруць з сабой лучнік, які ўсю зіму лучынаю некалі святляў хату, каб папрадзі рабілі сваю работу. Падвесіўшы лучнік і запаліўшы на ім агонь, кідалі ў яго кастрыцу ды прыкмячалі: у каго іскры вышэй, у таго і лён будзе даўжэйшы. А каб вясна хутчэй настала, на бярозку кідалі сыр, вакол яе вадзілі карагоды. Гулялі ў перацяганкі і іншыя гульні, гукалі вясну. Вяртаючыся дадому, адведвалі маладзіцу, якая ўзяла шлюб у мінулы Мясаед. За

розных вёсак раёна.

Аператар Сяргей Мясешкін вельмі нерваваўся падчас здымак, бо яму цяжка было паспяваць за ўдзельнікамі абрадаў, якія пастаянна імправізувалі, а сцэнарый абрадаў кожны дзень новымі дэталямі і дэпаўненнямі. Але навуковы кансультант Таццяна Кухаронак супакойвала: гэта ж натуральна, што людзі імправізуюць, захоўваючы ў цэлым традыцыю, так заўсёды і было ў вёсцы, таму добра, што гэта захоўваецца на Любаншчыне. Рэжысёру Рэнаце Грышковай таксама было нялёгка, але яна мае ўжо вялікі вопыт у здымках традыцыйных абрадаў і спакойна ўносіла папраўкі ў сцэнарый па ходу дзеяння, прадабачыла, што спатрэбіцца ў час мантажа. Гукааператар Аляксандр Вясюк таксама не ўпершыню сутыкнуўся з цяжкасцямі фіксацыі жывых абрадаў. Дырэктар фільма Алена Вашынка ведала, што ўсё атрымаецца добра, бо за справу ўзяліся прафесіяналы. І сапраўды, фільм атрымаўся цікавым, пазнавальным і навуковым. Чакаем, што на яго прэзентацыю да нас у раён прыедзе ўся здымачная група, а Беларускае тэлебачанне пакажа яго ў гэтым годзе на ўсю рэспубліку.

Сяргей ВЫСКВАРКА,
спецыяліст па фальклору і этнаграфіі Любанскага раённага цэнтра культуры.

НА ЗДЫМКАХ: пудзіла Зімы гатоўвае Ганна ЦІХАНОЎСКАЯ і яе сын Ілья (на 1-й стар.); фота на памяць пасля заканчэння здымак у вёсцы Рачэнь.

Жыццёвыя сюжэты

Дзень святога Валянціна

Марознай раніцай у лютым у Дзень святога Валянціна я ішла да аўтобуснага прыпынку. За ноч намяло снегу, і ён зіхацеў пад слабымі зімовымі промямі сонца. Успомнілася дзяцінства. Лепшы час у маім жыцці. Калі нясеся з горкі на санках, а вакол столькі прыгажосці! І гурты ў бліскаўках, і лес у пушыстай снежнай шубе снегу, і бяздонны блакіт неба... А наперадзе — усё жыццё, у якім, здавалася, столькі гадоў, столькі дзён, столькі цікавых спраў, столькі шчасця і кахання! Я стаю на высокай гары ў старым паліто і заледзянелых валянках. Мільёны маленькіх сонячкіх зіхацаў на снезе. Нават санкі забытыя — так усё прыгожа і радасна! Жыццё здаецца бясконца шчаслівым...

І вось я спяшаюся па заснежанай гарадской вуліцы. Прыгажосць — як у дзяцінстве. Толькі пейзаж іншы і незразумела шчымы і нудна а незваротна далёкім часе, які пранёсся, як імгненне. Шчасця, у якое так верылася ў дзяцінстве, няшмат выпала на маю долю.

Я заўсёды ведала, што шчасце — гэта мая сям'я, калі побач каханы чалавек і нашы дзеці. Гасподзь мяне стварыў жанчынай, значыць свету патрэбна была менавіта я. Для працягу жыцця. І сама галоўная пасада мая на зямлі — Маці і Жонка. Астатняе — на другім месцы. Менавіта я па гэтай галоўнай пасаде, якую адвёў мне Гасподзь, павінна нарадзіць і выхаваць годнымі людзьмі дзяцей. Я, Жанчына, абавязана стварыць Мужчыне-мужу, Мужчыне-бацьку ўсе ўмовы для таго, каб ён меў сілы і настрой добра рабіць сваю справу. І усё роўна дзе — на вытворчасці, у навуцы ці палітыцы. Галоўнае, каб ён на любіў,

прыгатаванай яму ніве, ствараў. Дабіваўся поспеку, выніку, неабходных грамадству, краіне, а для сям'і быў кармільцам і надзейным абаронцам. Абавязковы ўмовы шчаслівага дому — шчырасць, дабрыня і цяпло. Ці будзе такім дом, залежыць ад Жанчыны. Ад мяне.

Я так старалася, каб мой дом быў менавіта такім. Зыходзячы з гэтых меркаванняў, імкнулася выконваць вядомую мне заповедзь: дзе ёсць жанчына, там павінны быць чысціня, прыгажосць і каханне. Ніхто і ніколі, менавіта блізка, не павінны бачыць жанчыну непрычасанай, у неахайным халаце ці стаптаных тапках. Нават у час цяжкай доўгай хваробы і адчайнага безграшова я імкнулася прытрымлівацца гэтага правіла. Акрамя таго, заўсёды памятала словы маёй бабулі, якія яна сказала ў дзень майго вяселля: "Сям'я тады стане сапраўднай, калі адзін з вас будзе агнём, а другі вадой, асабліва ў цяжкія хвіліны". Я не раз пераконвалася ў вялікай мудрасці бабулі, калі бачыла, як у яркім полі сям'і самалюбства і гонару згарала нечае сямейнае Шчасце. Калі кожны з двух хацеў быць толькі ўсемагутным агнём — у хуткім часе папалішча сямейнага ачага тлела, абліваючы халадам душы збянтэжаных і непрыкаяных дзетак...

Так здарылася, што і маё сямейнае жыццё ператварылася ў папалішча. Трагічна загінуў муж, бацька маіх дзяцей. З таго часу прайшло шмат гадоў. Болей з гадамі сціх. Адчуванне адзіноцтва... Эршты, яго нельга апісаць. Яго можна толькі адчуць. Дрэнна жыць, калі парушаны законы прыроды. Толькі ў такім гарманічным спалучэнні, прыдуманым мудрай прыродай, можа развівацца сап-

раўднае, шчаслівае жыццё.

Аднак колькі за гэтыя гады я сустракала так званых мужчын, гатовых да любых адносін. Украсці чужое шчасце на імгненне? І потым мучыцца, што прычыніла боль нейкай жанчыне-жонцы, якая ўклала ў дадзенага канкрэтнага мужчыну столькі сіл, кахання, дбаня, што з-за маіх згаістымных жаданняў у нейкім сямейным ачагу павее халадам... Не! Мне патрэбны толькі мой адзіны Мужчына, такі ж свабодны, як і я. Інакш не будзе чысціні, шчырасці, а значыць — шчасця кахання. Бо я заўсёды памятаю малітву Давіда: "Выпрабуй, Госпадзі, і ўбач сэрца маё, убач чысціню намероў маіх".

Чыстыя мае намеры. У іх няма месца зайздасці, помсты, нахабнасці і хамству. Я ўмею шчыра спакушаць, радавацца чужой радасцю. Асабліва калі бачу шчасліваю сямейную пару. Толькі жанчына, правяраючы шматгадовай адзінотай, здольная ацаніць такое вялікае шчасце.

...Гэтыя думкі пранесліся ў маёй галаве гэтак жа хутка, як хутка працяглася жыццё. Хутчэй за ўсё, іх выклікала адчуванне новага для нас свята — Дня святога Валянціна.

Захопленыя разважаннямі, я падыйшла да прыпынку. У салоне аўтобуса людзей няма, аднак усе месцы занятыя. Акрамя аднаго. Каля аўтобуса жанчына гадоў трыццаці пяці ў дыктоўным паліто і белай пухавой хустцы-павуцінцы, якая прыгожа абрамляла старанна ўкладзеную прычоску. Слова, зляцеўшае з яе перакошаных пагардай вуснаў, адрасавалася мужу, што стаў побач, і пачула яго не толькі я. Стано-

вішча здавалася відавочным. Аўтобус ішоў з далёкага мікрараёна. Ехаць доўга. Жанчына ўладна загадвала заняць месца, якое было свабодным, мужу. Але ён, як і яна, бачыў, што ў дзверы заходжу я і яшчэ адна пасажырка. Мужчына саступіў убок і жэстам запрасіў мяне сесці, паколькі я апынулася побач. У тое ж імгненне прагучала дзікае абразлівае слова. Я абамтала ад нечаканасці. А жанчына кідала пагардлівы позірк ў бок мужа, даючы зразумець усім і яму, у першую чаргу, які ён няўклуда. Праз некалькі хвілін той не вытрымаў і, не сказаўшы ні слова, адышоў далей.

Нейкі час я разважала: загаварыць мяне з суседкай ці зрабіць выгляд, што нічога асаблівага не здарылася. На той самай падставе, што сярэдняя пасажырка была гадоў на пяццаццаць маладзей за мяне, я расшылася пачаць размову.

— А ў вас цікавы муж, вунь які відны. Адчуваецца, і душа ў яго добрая. Муціць, і дзеці ёсць? — асцярожна вымавіла я.

— Жывём чатырнаццаць гадоў, дзяцей трое. Дзеці добрыя. Іх і мяне ён вельмі любіць. Піць не п'е. Толькі не сучасныя нейкі, не практычныя. Рабацяга. Не ўмее ад жыцця ўсё браць... — паведзіла суседка.

— Мабыць, неспакойна ў вас дома, раз вы тут яго так... пры людзях...

— Бывае. Дык ён жа заслужуе.

— Ехаць нам доўга. Не супраць, калі мы разам абмяркуем тое, што здарылася? Вось зараз вы яго абразілі. За што? За тое, што ён праявіў высакароднасць, саступіўшы мне месца? Калі б ён сеў, як вы яму загадалі, — я б стаяла зараз побач, хаця намога старэйшая за вас аб-

одвух. Дык чым жа ён заслужыў тое, што атрымаў? Вядома, я разумею, што ўмешвацца ў чужыя адносіны, тым больш сямейныя, не трэба... Але, паверце, я ведаю, як цяжка расціць дзяцей адной. Памятаецца, я яшчэ ў маладосці недзе прачытала: "Яны спрачаліся і не ведалі, што з кожнай спрэчкай згарае адна запалка з пачка шчасця". Як слушна сказана! Не варта з-за дробязей стравіць галоўнае. Калі вы перагледзіце свае адносіны да мужа, то ўпэўніцеся, што не такі ён дрэнны, бо кожны з нас далёка не ідэал. Дарэчы, сёння добрая нагода адзначыць Дзень святога Валянціна і расказаць вамому мужу, за што вы яго пакахалі ў маладосці і які драгі ён вам зараз. Не дапусціце, каб ваш сямейны ачаг стаў папалішчам. Няхай гэта свята стане кропкай адліку іншых, новых адносін: дабрыні і сардэчнасці, шчырасці і кахання.

Жанчына-суседка слухала моўчкі і цярдліва. Мой прыпынак. Я выйшла. Падняла вочы і ўбачыла праз шкло ўсмешку на твары маёй выпадковай спадарожніцы. Не пачула, але зразумела, што яе вусны вымавілі толькі адно слова: "Дзякуй!"

Зімовы дзень іскрылася пад светам ліхтароў. Снег паскрыпаў пад нагамі. Асвечаныя вокны шматпаважовак заўсёды абуджалі маю фантазію: якое жыццё за кожным з іх? Успомніла сцэну ў аўтобусе... Чамусьці хацелася, каб у гэтых людзей усё наладзілася, а Дзень святога Валянціна стаў для іх пачаткам абноўленага жыцця і разбуджанага кахання.

Ганна АЛЕКСАНДРОВІЧ.

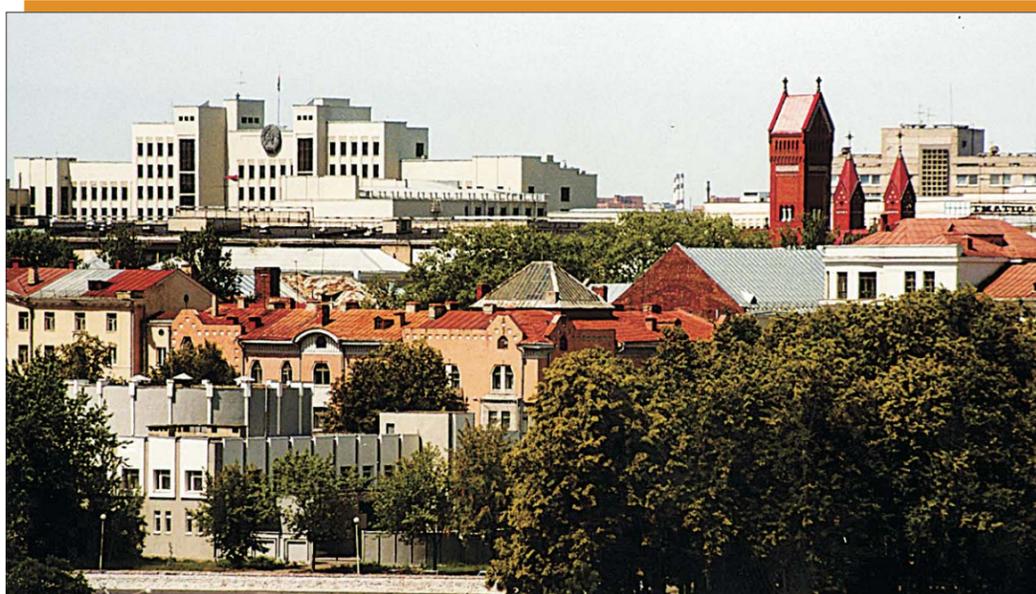
Бацька мінскіх веліканаў

Памятаеце легенду пра магутнага волата Менеска? Калісьці ён пасяліўся на беразе Свіслачы, пабудаваў тут вялізны млын на сем колаў, а з вырабленай на ім каменнай мукі ўзводзіў дамы. То быў, так бы мовіць, першы мінскі архітэктар... Амаль праз тысячу гадоў у Мінску з'явіўся немалады ўжо чалавек, зусім не падобны на волата — яго звалі Іосіф Лангбард. Менавіта яму было наканавана лёсам стаць аўтарам найбуйнейшых гарадскіх збудаванняў сярэдзіны XX стагоддзя, якія і дагэтуль фармуюць сілуэт цэнтра беларускай сталіцы.

Іосіф Рыгоравіч Лангбард нарадзіўся ў 1882 годзе ў горадзе Бельску Гродзенскай губерні. Пасля заканчэння гімназіі вучыўся мастацкай і архітэктурнай справе ў Адэсе, а потым у Санкт-Пецярбургу. Падчас Першай сусветнай вайны Лангбард быў прызваны ў армію, дзе ўзначаліў інжынерны атрад, які будаваў аб'екты ў тыле і на фронце. Але нават вайна не перашкодзіла яму ўдзельнічаць у конкурсах праектаў грамадскіх пабудов. У 1918 годзе Лангбард уладкаваўся ў будаўнічую кантору Петраградскага гарадзела аховы здароўя. Там ён працаваў да пачатку 1930-х, калі быў "кінуты" на будаўніцтва шэрагу буйных аб'ектаў у гарадах Беларусі і Украіны. І першым з іх стаў мінскі Дом урада.

У абвешчаным у 1929 годзе конкурсе на праект Дома урада — галоўнага адміністрацыйнага будынка Беларусі, які б уключыў усе асноўныя рэспубліканскія органы кіравання, — прынялі ўдзел многія выдатныя архітэктары савецкай краіны. Лепшай журы прызнала працу Лангбарда, больш таго, яе рэкамендавалі да ажыццяўлення без аніякіх змяненняў. Цікава, што згодна з першапачатковым праектам, бакавыя крылы будынка планавалася злучыць на ўзроўні трэцяга паверха галерэяй без адзінай падпоры. Пазней, праўда, архітэктар крыху змяніў праект, і на плошчы перад Домам урада з'явіўся помнік правадыру сусветнага пралетарыята. Зараз гэта найстарэйшы і самы высокі з захаваных манументаў Леніна ва ўсім свеце.

Будаўніцтва мінскага Дома ўрада было завершана ў 1933 годзе, і ў дзень чарговых угодкаў Кастрычніцкай рэвалюцыі адбылося яго ўрачыстае адкрыццё. А ў

ліпені таго ж года на старажытнай Траецкай гары заклалі фундамент будучага Вялікага тэатра оперы і балета. На пачатку 30-х для адбору лепшага праекта быў наладжаны шэраг конкурсаў, пераможцам якіх стаў маскоўскі дойдлід Георгій Лаўроў (гэта менавіта па яго праектах у сталіцы Беларусі былі ўзведзены ансамблі БДУ і політэхнічнага інстытута, бібліятэка імя Леніна). Аднак неўзабаве Лаўроўскі праект быў перагледжаны, а ўжо распачатае будаўніцтва спынена. Насамрэч, даволі сціплы тэатральны праект Лаўрова ў стылі рацыяналізму ўжо не адпавядаў патрабаванням маладой савецкай імперыі, якая прагнула цяпер манументальных, нечуваных будынкаў — сімвалаў сваёй нязломнай моцы.

Далейшая праца над будоўляй нацыянальнай оперы была даручана Іосіфу Лангбарду. Заўважым, што на мяжы 1920-30-х гадоў савецкае мастацтва лунала ў пошуках новых форм тэатральных пастановак, разлічаных на зліццё акцёра з глядачом, на мавыя дзеянні прасторавага характару. Таму не дзіўна, што ўмяшчальнасць глядзельных залаў занадта гіпертрафіравалася, дасягаючы часам ледзь не стадыённых памераў. Адначасова павялічваліся плошчы фае, вестыбуляў, іншых дапаможных памяшканняў. Менавіта зыходзячы з панаваўшых стандартаў Лангбард запраектаваў залу на 5 000 (!) месцаў. Знешне ж гіганцкі будынак оперы больш паходзіў нават не на тэатр, а на велізарны палац з безліччу скульптур і барельефаў. Пры гэтым архітэктар любіў паўтараць: "Лепш не ведаць, як упрыгожыць будынак, чым зрабіць у ім лішніе".

У 1934-м Лангбард атрымаў

званне "Заслужанага дзеяча мастацтваў БССР". У тым жа годзе ў звязку з "эканамічнай немэтагоднасцю" умяшчальнасць глядзельнай залы оперы была зменшана да 3 000 месцаў, а ў 1937-м увогуле стала 1 500. Натуральна, станавілася больш сціплым і знешняе аздабленне. Праекціроўшчыку прыйшлося пакінуць мары аб падземных абходах ды звышмеханізаванай сцэне — усяго гэтага, на жаль, не аказалася, калі ў сакавіку 1939 года мінскі оперны тэатр уступіў у эксплуатацыю. У 1939-м скончылася таксама і ўзвядзенне Дома Чырвонай Арміі (так тады называўся Дом афіцэраў), які паводле планаў Лангбарда, перабудаваўся са старажытнай Крыжовай царквы былога Архіерэйскага палворка. Хутка тут быў адчынены першы ў Мінску басейн.

Падчас Вялікай Айчыннай вайны Іосіф Рыгоравіч, які спачатку ўдзельнічаў у маскіроўцы аб'ектаў і збудаванняў Ленінграда, а потым жыў у эвакуацыі на Яраслаўшчыне, не страчваў сувязі з Беларуссю. У адным са сваіх лістоў да беларускага аддзялення Саюза савецкіх архітэктараў у пачатку 1944 года Лангбард пісаў: "Добра ведаючы даваенны Мінск і маючы вялікі практычны вопыт аднаўлення старых збудаванняў, я мог бы з карысцю ўдзельнічаць у састаўленні плана аднаўлення Мінска..."

І сапраўды, яго досвед хутка спатрэбіўся. Цэнтр беларускай сталіцы быў разбураны настолькі, што з вакзала была відаць каланада галоўнага корпуса Акадэміі навук — дарэчы, яшчэ аднаго твора Лангбарда. Калі савецкія войскі штурмавалі Мінск, некалькі снарадаў трапіла ў будынак оперы. У Доме ўрада пры адступ-

ленні фашысты заклалі больш за сто авіябомб замаруджанага дзеяння, кожная з якіх важыла 250 кілаграмаў. Толькі імклівы наступ Чырвонай Арміі, а потым напружаная праца сапёраў выраставалі ад знішчэння гэты будынак — узор архітэктурнай творчасці сваёй эпохі.

У жніўні 1944 года Лангбард увайшоў у склад камісіі, якая займалася пытаннем аднаўлення сталіцы Беларусі. Разам з мясцовымі архітэктарамі ён удзельнічаў у распрацоўцы эскіза новай планіроўкі Мінска, узначальваў першую майстэрню, у якой рыхтавалася праектная дакументацыя па рэканструкцыі разбураных будынкаў, адначасова сам кіраваў працай па аднаўленні гмахаў, узвешчаных перад вайной па яго праектах.

Іосіф Лангбард, які на працягу свайго жыцця стварыў больш за сто праектаў будынкаў (шкада, што толькі 15 з іх былі ўвасоблены), без перабольшвання займае пачэснае месца сярод дойдлідаў, якія зрабілі значны ўплыў на развіццё беларускай архітэктуры. Пабудаваныя Лангбардам аб'екты, а таксама эскізы былога будынка ЦК (зараз гэта рэзідэнцыя Прэзідэнта краіны) сведчаць аб яго майстэрстве "пасадзіць" аб'ект так, каб ён стаў дамінантай горадабудаўнічай кампазіцыі. Як кажуць, гэтакія таленты нараджаюцца аднойчы ў стагоддзе. Якраз сімвалам XX стагоддзя для беларусаў і застануцца будынкi Лангбарда.

Сяргей ДЗЕНІСЕНКА.

Фота аўтара.

НА ЗДЫМКАХ: будынак Нацыянальных акадэмічных Вялікіх тэатраў — оперы і балета — Рэспублікі Беларусь; НАН Беларусі; Дом афіцэраў; панарама Мінска з відам на Дом урада.

Каментарый

У чым унікальнасць цэнтра Мінска?

Аб каштоўнасці архітэктурнага адлюстравання гістарычных тэндэнцый сведчыць намер унесці цэнтральную частку галоўнага праспекта Мінска — ад ГУМа да плошчы Перамогі — у Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

Ігар Чарняўскі, намеснік кіраўніка ўпраўлення аховы гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры кажа, што мы павінны разумець будову праспекта Незалежнасці, а менавіта вышэйзгаданай часткі, як цікавую і унікальную з'яву ў гісторыі сусветнай архітэктуры. Уся яго ансамблевая забудова ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. І гэта меркаванне не толькі беларускіх навукоўцаў. Будова гэтай часткі праспекта Незалежнасці адзначана таксама сусветнай грамадскасцю, унесена ў "Архітэктурную энцыклапедыю", выданне, якое абагульняе лепшыя архітэктурныя дасягненні ў свеце XX стагоддзя.

Гэтая частка праспекта разглядаецца як ансамбль. Мінск пасля вайны ляжаў у руінах, і пасля яго вызвалення стаяла задача адрадіць сталіцу Беларусі. З аднаго боку, трэба было фактычна нанова адбудоўваць горад, з другога, вырашыць пэўную палітычную задачу — адлюстраваць веліч перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Ігар Чарняўскі кажа, што праспект Незалежнасці з'яўляецца адлюстраваннем самых перадавых на той час архітэктурных ідэй. Невыпадкова, што ўсе будынкi пабудаваны ў стылі неакласіцызму. Вядома, што гэты стыль ва ўсе часы адлюстроўвае найвялікшы ўздым дзяржавы, перадае пэўныя ідэі велічы.

На праспекце няма аднолькавых будынкаў, але ўсе яны аб'яднаны адной мастацкай ідэяй, аднымі элементамі, дэталямі. І тыя нешматлікі будынкi, што засталіся ў гэтай частцы горада ад перадаваенага часу і мелі таксама сваю эстэтычную вартасць, захаваны і адпаведным чынам уключаны ў ансамбль. Будынкi колішняга архіерэйскага падвор'я ў раёне Дома афіцэраў, сам Дом афіцэраў, адміністрацыйны будынак побач з Палацам прафсаюзаў і нават першая мінская электрастанцыя на беразе Свіслачы за цыркэм знайшлі сваё месца ў сістэме забудовы.

Архітэктары ўдала выкарысталі ландшафт, у які ўвайшла паркавая набярэжная зона ў раёне Свіслачы. Ігар Чарняўскі ўпэўнены, што цяжка знайсці на тэрыторыі Беларусі і Усходняй Еўропы такую адзіную па задуме і рэалізацыі гарадскую прастору, як наш праспект Незалежнасці. Пра перыпетыі працэсу ўключэння праспекта ў Спіс ЮНЕСКА чытайце ў бліжэйшым нумары "Голасу Радзімы".

Алена СПАСЮК.

"Пасол беларускай гуманітарнай навукі ў Маскве"

Паслом беларускай гісторыі і, шырэй, гісторыі беларускай культуры ва ўсесаюзнай сталіцы называлі Мікалая Мікалаевіча Улашчыка (1906-1986), калі ён амаль 30 год (1955-1982) працаваў у Інстытуце славяназнаўства АН СССР. Там былі выдадзены на рускай мове яго асноўныя працы: "Перадумовы сямнаццацігадовай рэформы 1861 г. у Літве і Заходняй Беларусі" (1965), "Нарысы па археаграфіі і крыніцазнаўству Беларусі феадальнага перыяду" (1973), "Уводзіны ў вывучэнне беларуска-літоўскага летапісання" (1985), падрыхтаваны да друку два беларускія тамы (32 і 35) "Поўнага збору рускіх летапісаў", якія атрымалі высокую ацэнку ў беларускім, усесаюзным і замежным друку. Там ён падрыхтаваў этнаграфічны нарыс пра родную вёску Віцязьшчыну, што ў цяперашнім Дзяржынскім раёне. Адтуль ён прыехаў у Мінск, каб накіравацца на працу ў маладых археографіях, выступаць апанентам на абаронах дысертацый. Дзякуючы яму, пабачыў свет рускі пераклад рамана Уладзіміра Караткевіча "Каласы пад сярпом тваім".

У сувязі са стагоддзем з дня нараджэння выдатнага вучонага і пісьменніка ў Мінску выйшла з друку другая, перапрацаваная і дапоўненая выданне бібліяграфічнага паказальніка працаў М. Улашчыка, прайшлі абодва запланаваныя навуковыя сесіі і юбілейныя пасяджэнні ва ўстановах Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, у архівах. Ушанавалі памяць нашага суайчынніка (ахаваўнага, паводле яго завяшчання, пасля крэмацыі ў Мінску) таксама і ў Маскве, у Інстытуце славяназнаўства Расійскай акадэміі навук.

Сёння мы друкуем успаміны пра М. Улашчыка пісьменніка Уладзіміра Содалю і артыкул самаго гісторыка "Сустрэчы з Янкам Купалам", якія ўзаемна дапаўняюцца. Прытым артыкул з'яўляецца першапублікацыяй.

Уладзімір СОДАЛЮ

Размовы на Сморгаўскім

У дзень народзін Францішка Багушэвіча, 21 сакавіка 1985 года, журналісцкія клопаты прывялі мяне да вядомага беларускага гісторыка Мікалая Улашчыка, які гасцяваў у Мінску ў сваёй сястры Вольгі на Кахоўскай, 28. Вуліца Кахоўская ідзе паўз кінастэр "Кіеў". Будынак жа 28 усімі сваімі пад'ездамі заняў месца ў тупіку староў мінскай вуліцы Сморгаўскай, да якой я маю даўнюю цікавасць.

Менавіта пра гэту вуліцу і пачалася ў нас гаворка з Мікалаем Мікалаевічам. Я пацікавіўся, ці ведае ён, чым яна спынняя. Калі я сказаў яму, што ў гады сваёй маладосці па гэтай вуліцы часта ездзіў Янка Купала, калі жыву ў Барыўцах, дзе яго маці арандавала фальварак. Улашчык вельмі здзіўліўся: "А я і не ведаў..." І тут жа дадаў, дадаў некалькі тэмаў, нібы адчуў, што мне гэта цікава: "А ці ведаеце вы, што я адзін з тых, хто першы рабў вандроўку па Купалавых мясцінах?" Я зусім не чакаў, што наша размова завяжацца пра Купала. Ну, але калі мы ўзбіліся так нечакана на гэтую тэму, то чаму ж не паслухаць сведку Купалавых часоў ды яшчэ на Сморгаўскім тракце — тым самым, па якім ездзіў паэт у Барыўцы.

— Даўно, вельмі даўно тое было. Ды так даўно, што шмат чаго і пазабылася, — сказаў Улашчык з адчуваннем пражытых гадоў. — Каб зразумець нашу вандроўку, я мушу вярнуцца ў 1926 год. Я вучыўся тады ва ўніверсітэце. У нашым універсітэце стварылася крэдацыйнае таварыства. Старшынёй яго быў рэктар. Крэдацыйнае ў той час у Беларусі было ў вялікай пашане. Лічылася, што ў нас яго найлепш наладжана. І вось у 1926 годзе мы зрабілі сваё навуковае падарожжа па Мазырышчыне, Тураўшчыне. Незабыўнае гэта было

падарожжа! З яго мы прывезлі пах нашай гісторыі, наслухаліся шмат розных паданняў і легендаў. А ў 1927 годзе мы былі запрошаны на вярнуцца да Ванды Лявіцкай. Яна жыла з сям'ёй на Правіянскай вуліцы. Такія вечары тады часта практыкаваліся. Быў на гэтым вечары і Янка Купала з Уладзіславай Францаўнай. Прыйшлі на вярнуцца і маладзейшыя. І мы ўвесь вечар распавядалі пра сваё падарожжа. Найбольш за ўсіх раскаваў пра вандроўку Юзік Бараноўскі. Ён вучыўся на хірурга, умеў цікава раскаваць, апавядаць. Ён так загаварыў усіх сваімі расказами, што Янка Купала забыўся, што яму трэба а дзесятай гадзіне дадому. Янка Купала меў звычку ў гэты час быць ужо дома. А тут забыўся. А на адыходзе падзякаваў і параіў: "Напісавайце ўсё, бо забудзецца". Вось гэтая сустрэча і навяла на думку працягнуцца на Купалавых сцэжках. Пра свой намер сказаў Уладзіславу Францаўне. Яна ўхваліла нашу задуму: "Ідзіце, хлопчыкі, ідзіце!" І вось мы ўтрох, я, Юзік Бараноўскі, Аляксей Каваленя, археолаг з-пад Слоніма, выправіліся па Купалавых сцэжках. Было гэта позняй восенню.

...З прафесарам Улашчыкам звёў мяне Янка Канышка. Ён прыйшоў да мяне і прапанаваў паказаць Мікалая Улашчыка па тэлебачанні. Ён і прывёў яго на запіс, апекаваўся ім на працягу ўсяго запісу ў студыі. Здаецца, нават і пытанні з ім абмяркоўвалі разам. Ва ўсякім разе, удакладнялі... Здаецца, Янка Канышка і фатаграфавалі яго.

Напачатку перадача задумвалася для паказу ў "Родным словах". Але, здаецца, яна прайшла пад назвай "З глыбінь стагоддзя..." — я перадача з гісторыі Беларусі, хоць, наколькі памятаю, гаворка была найперш скіра-

вана ў моўнае рэчышча. Сцэнарый не пісаўся. Былі толькі накіды пытанняў і адказаў.

Пасля з нейкай нагоды ездзілі мы з Улашчыкам у Заслаўе. Ці то ён нам штось паказаў, ці то яму штось паказвалі. Памятаю, быў Мікола Купала, я, Віктар Маркавец, Аляксей Марачкін, Яўген Кулік. Ездзілі на легкавічку. Па дарозе, вядома, шмат размаўлялі. Мікалай Мікалаевіч адказаў на нашы пытанні і сам пры нагодзе штокольвек распавядаў. Прынамсі, калі наша аўто ехала праз пляц Волі, Улашчык прыгадаў, як у колішнім доме губернатара размяшчалася галоўная ўлада на Беларусі — Выканаўчы Камітэт, дзе хто сядзеў: Аляксей Чарвякоў, на першым паверсе, былі сакратары — Чарнушэвіч, Чумакоў. Усё было проста. Ніякага табе міліцыянера. Ідзі, заходзь, каму трэба.

Не даязджаючы да Заслаўя, гэта было недалёка ад бензастацыі і могілкі (памятаю, суседства двух, такіх розных аб'ектаў чалавечага быцця выклікала ва ўсіх неўразуменне), зазірнулі ў прыдарожны хвойнічак. Там агледзелі колькі даўніх курганоў, палічылі іх. Улашчык штось пра іх сказаў. Затым лезлі на нейкую гару, слухалі пра яе паданні, легенды. Распавядала Таццяна Гаранская, якая далучылася да нашай экіпы ў Заслаўі. Улашчык усюды хадзіў з намі, але прызнаўся, што прыстаў трохі.

Слухаў я Улашчыка і на сустрэчах у Дому літаратара. З усяго, што ён там распавядаў, мне запамнілася ягоная трактоўка слова "прэстол" ці, больш дакладна, пошук адпаведніка яму ў беларускай мове. Такім словам, на яго думку, такім адпаведнікам павінна быць слова "сталец". І я ад гэтай прапановы ўсцешыўся. І спраўды: які "прэстол"! Сталец! Дзяржаў-

ны сталец. Сталец у беларускай быў яшчэ за царом Гарохам, пры цару Гаро-ху. Адсюль і стольны горад, стольнае месца і сталіца.

У маім прыватным архіве як дарагая памятка захоўваецца план гутаркі слыннага гісторыка на тэлебачанні з аўтаграфам. На першай старонцы рукою Улашчыка алоўкам напісана "План" і дата — 23.III.85. Тут жа шарыкавай ручкай: "Роднаму слову" і роспіс. На сямі аркушыках даследчык карацейка распавядаў, як ён пачаў займацца летапісамі і чаго ён дасягнуў у сваіх даследаваннях.

Не ведаю цяпер, гэта само сабою так атрымалася ці гэта было абдумана кімсьці з абачлівых, але ў адзін дзень — 27 красавіка 1985 года, у эфір выйшлі і "Роднае слова", і Улашчыкавы "З глыбінь стагоддзя..." Анатацыі на абедзве перадачы былі размешчаны побач... Мяркую, у гэтым быў нейкі маневр.

Расказ Мікалая Мікалаевіча пра старажытныя летапісы 27 красавіка 1985 года быў першым яго з'яўленнем на беларускім тэлеэкране. Гэтым, вядома, паспрыяў і час, і кіраўніцтва, якое разбурала спакаваля старыя меркі і стэрэатыпы. А неўзабаве тэлевізійную сустрэчу з Улашчыкам наладзіла перадача "Ліра". Гэты запіс, здаецца, ацалёў.

Наведванне знымым гісторыкам Беларусі вясной 1985 года было апошнім, развітальным. Ні мы, хто ў тыя дні былі побач з ім, хто наталюўся жывой гісторыяй, ні сам вучоны не ведалі гэтага і не прадбачылі. Неўзабаве, праз колькі месяцаў, знаны гісторык пайшоў у іншы свет. А нам пачынуў свае каштоўныя кнігі з пагорку роднага краю. Ягонае жыццё можа быць узорам для кожнага, хто лічыць сябе сынам свайго народа.

Мікола УЛАШЧЫК

Сустрэчы з Янкам Купалам

У ліпені 1927 года студэнтам Крэдацыйнае таварыства Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта арганізавала комплексную экспедыцыю па вывучэнні Тураўскага раёна тагачаснай Мазырскай акругі. У экспедыцыі ўдзельнічалі часткова прафесары і выкладчыкі ўніверсітэта (П.А. Бузук, Збіткоўскі), але ў асноўным гэта былі студэнты 3-4 курсаў педагагічнага і медыцынскага факультэтаў. Работу вялі групамі па спецыяльнасцях: археолагі, батанікі, моваведы і гэтак далей. Я трапіў у комплексную групу, у склад якой увайшлі Я.І. Бараноўскі (санітарна-гігіенічныя ўмовы жыцця), М.І. Касіловіч (тэхніка земляробства), К. Пастуховіч (фатаграф); я займаўся зборамі матэрыялаў аб будынках і часткова адзёнах.

Перад выездам (ці выхадам) на аб'екты нас у раёне інструктавалі — давалі папярэднія звесткі адносна тых населеных пунктаў, куды мы збіраліся пайсці. Сярод нас не было ніводнага палешука, і ўяўленне аб Палесці складалася па чыманых апавяданнях тых, хто часам там быў, ці з літаратуры. А наогул мы ўсе ведалі, што збіраемся ў нейкую экзатычную краіну, дзе ўсё не як у людзей. Такое ўяўленне адразу пачало пацвярджацца афіцыйнымі асобамі з раёна. Тыя нам казалі, што на хутары Обзаў яшчэ не была саветская ўлада (але казалі не вельмі пэўна). Ужо зусім пэўна паведамілі, што ў вёсцы Радзілавічы (на захад ад якой — Польшчы, а на

поўдзень — Украіна) усё насельніцтва хварэе на пранцы і таму раілі ў гэту вёску не заходзіць. Зразумела, што такія звесткі толькі павялічылі нашу цікавасць, аднак, каб часам чаго не "захапіць", мы, ад'язджаючы, узялі з сабой хлеба, кілбасы, сыру і ішгага, каб быць незалежнымі ў сэнсе жыццелення. У Тонеж (пра гэтую вёску так таленавіта напісала В. Палтаран) прыехалі, калі яшчэ было на небе сонца, і адразу пабеглі, каб за святлом пафатаграфавалі і наогул пазнаёміцца з вёскай. Наш фурман тым часам (выпіўшы таго паўлітра, які меўся ў нас) павярнуў каня і паехаў у Тураў з усімі нашымі запасамі: такім чынам мы засталіся перад страшнымі Радзі-

лавічамі цалкам безабароннымі. У Радзілавічах, якія да 1923 года знаходзіліся ў Польшчы, сапраўды былі пашыраны бытавыя пранцы, але наогул усё гэта мела не такія страшныя формы, як нам казалі, і там усё лета жыву студэнт-этнограф з Ленінграда М.Я. Грынблат.

Каб даведацца, ці сапраўды ў Обзаве не была саветская ўлада, мы схадзілі і туды. Гэта быў хутар на выспе сярод неабсяжных балотаў. Граница ад яго была ў адлегласці нешта метраў з пяцьдзесят. Прайшла гэтая граница так, што адрэзала ўсе дарогі, таму хутар і быў ізаляваны. Але побач з хатаю жылі пагранічнікі, і такім чынам улада там была.

Наогул чацвёрта нас абышлі амаль увесь раён, зрабілі шмат фатаграфій, часткова набылі жаночае адзенне, убачылі Палессе. За гэты час з намі здараліся розныя смешныя выпадкі. Часам і не надта смешныя, але ў перадачы Ю. Бараноўскага ўсё гэта прымала заўсёды камічны характар. Такім чынам, калі мы кончылі свае даследы, то аб нашай групе, а пасля і наогул аб усёй экспедыцыі, стварыўся цыкл апавяданняў, у якім сапраўднасць была так пераблытана з фантастыкаю, што адрозніць адно ад другога было цяжка.

У канцы жніўня, калі пачалі з'яжджацца студэнты ў Мінск, пагалоўна пра нашу экспедыцыю (галоўным чынам у інтэрпрэтацыі Бараноўскага) пашырылася на ўвесь універсітэт і набыла вялікую папулярнасць. Са мною разам вучылася Іна Рытар, сястра жонкі (паэта) Грамыкі. Яна жыла ў Лёска і была знаёма з усімі пісьменнікамі. Праслухаўшы цыкл апавяданняў,

вырашыла пазнаёміць з ім і старых, у тым ліку і Янку Купала ("старому" Купала тады было 45 гадоў). Неяк у канцы верасня 1927 года "старыя" ў складзе Янкі Купалы і Уладзіславы Францаўны, М.М.Грамыкі і яго жонкі Лідзіі Іванавы, В.Ю.Лісастоўскага (жонкі яго, здаецца, не было), і маладыя — Бараноўскі, філолаг І.І. Юрашэвіч і я — сабраліся ў Лёска на банкет (ці то знаёмства). Зразумела, была і арганізатар усяго гэтага Іна Рытар.

Праз кароткі час размова з'ехала на экспедыцыю, і тут Юзік паказаў, які ён ёсць (пазней стаў добрым хірургам, памёр сем гадоў назад у Бабруйску). К таму часу апавяданні аб розных выпадках у яго адпаліраваліся і ўсе слухалі іх з цікавасцю. Купала прасядзеў за поўнач, часта смяяўся. Пасля мне казалі, што так з ім бывае вельмі рэдка: калі здараецца нешта зусім цікавае.

Праз некаторы час (пэўна ўжо ў 1928 годзе) я надумаўся зрабіць апісанне мясцовасцей, звязаных з жыццём і творчасцю Янкі Купалы: сфатаграфавалі і апісавалі дарогі, што ідуць з Мінска да тых мясцін, дзе жыву ці хадзіў Купала, тое ж зрабіць адносна ўсіх вёсак ці наогул населеных пунктаў. Пэўна, што намер быў цямняны і мне самому, але калі б работа пачалася, то аб'екты апісання выраслі б. Уладзіслава Францаўна вельмі ўхапілася за гэтую ідэю. Пачатак дзейнасці быў пакладзены толькі ў 1929 годзе. Адзін раз мы ўтрох (Бараноўскі, археолаг А.З.Каваленя і я) выехалі ў Астрашыцкі Гародок, другі раз схадзілі пехатою на Лысую гару, пераначавалі ў Беларусі (фатаграфавалі з намі не было: у той час апарат лічыўся

такую раскошыю, што меў яго мала хто). Далейшыя даследы спыніліся падземай 1930 года.

Але вярнуўся да ранейшых (успамінаў). Купала ўбачыў першы раз на прадвесні (у сакавіку) 1922 года. Сястра Ніна, якая была студэнтка, ішла на святкаванні (ушанаванне) Янкі Купалы і паклікала мяне з сабою. Святкаванні адбывалася ў будынку былога яўрэйскага рэальнага вучылішча (у той час вуліца Магасіна, цяпер Кірава). Будынак быў добры, з шырокімі сходамі і вялікім светлым залам. На другім паверсе на пляцоўцы стаялі У.М.Ігнатюскі і М.Чарот, абодва ў доўгіх кажухах. У зале ўсе сядзелі апранутыя, толькі рэктар У.І.Пічэта быў у гарнітуры — як заўсёды "еўрапейца". Уступнае слова сказаў Пічэта, за ім выступаў Вазнясенскі. Пасля Купала чытаў верш "Перад будучыняй". Гэты верш быў надрукаваны на першай старонцы ў зборніку "Адраджэнне" (у скорым часе зборнік канфіскавалі, а пасля пачалі прадаваць ужо без верша).

Купала быў на пасяджэнні ў старой бекешы шэра-жоўтага колеру. Я ўпершыню убачыў паэта — ды яшчэ Купала, прафесара — ды яшчэ Пічету: дарэчы, першы раз убачыў там і ра-яль.

Пасля часта спатаўкаў Купала ў (Беларускай дзяржаўнай) Бібліятэцы (працаваў там з 1925 па 1930 год), але нікому не пісаў ні вершам, ні прозаю — і таму ў доме яго не быў ніколі. Апошні раз бачыў у Оршы на вакзале летам 1936 года.

17.X.1977 г.
Публікацыя прапанавана
Сяргеем ПАНІЗНІКАМ.

УВКБ ААН

дзесяць гадоў выніковай дзейнасці ў Беларусі

УВКБ ААН з уладамі Гомеля абмяркоўваўся праект стварэння пункта прыёму бежанцаў і часовага іх утрымання на базе Гомельскага гарадскога цэнтру сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей. Акрамя тэхнічных праектаў, плануецца і праца па павышэнні кваліфікацыі кадраў, якія працуюць з бежанцамі. У Мінску Сымона Волькен правяла сустрэчы з кіраўнікамі шэрагу міністэрстваў і ведамстваў, падчас якіх былі абмеркаваныя актуальныя пытанні рэгулявання міграцыйных працэсаў і абароны бежанцаў, вызначаны шляхі сумеснай дзейнасці па іх вырашэнні.

УВКБ ААН У БЕЛАРУСІ

Мінула дзесяць гадоў дзейнасці Прадстаўніцтва УВКБ ААН у Рэспубліцы Беларусь. Яго задача — дапамога рэспубліцы ў стварэнні гуманнай сістэмы ўпраўлення міграцыйным патокам з акцэнтам на забеспячэнне правоў бежанцаў у адпаведнасці з міжнароднымі нормамі і стандартамі. Гэта дзейнасць адпавядае міжнародным абавязцямствам Беларусі.

Максімальная колькасць бежанцаў у свеце была адзначана ў 1994 годзе — больш за 27 мільёнаў чалавек. У апошнія гады, у выніку з'яўлення раванай дзейнасці УВКБ ААН, дзяржаў, спынення ў шэрагу рэгіянаў планеты шматгадовых войнаў, колькасць бежанцаў у свеце паступова скарачаецца і зараз складае меней 20 мільёнаў чалавек.

Для эфектыўнага вырашэння праблемы бежанцаў УВКБ ААН супрацоўнічае з усімі дзяржаўнымі органамі, якія займаюцца вырашэннем розных аспектаў праблем бежанцаў і міграцыі, а таксама з шэрагам грамадскіх арганізацый, якія непасрэдна аказваюць дапамогу бежанцам. Супрацоўніцтва з дзяржаўнымі органамі накіравана на стварэнне законадаўчай і інстытуцыяльнай базы, павышэнне кваліфікацыі кадраў і аснашчэнне найноўшай тэхнікай.

Умацаванне патэнцыялу органаў улады і кіравання. Вырашэнне праблем бежанцаў і міграцыі паўстала перад Беларуссю пасля абвясчэння ёю незалежнасці.

Міграцыйная палітыка і адпаведныя структуры пачалі развівацца ў Рэспубліцы Беларусь з 1992 года, калі на рашэнні Савета Міністраў была створана Дзяржаўная міграцыйная служба, распрацавана Дзяржаўная міграцыйная праграма. У 1995 годзе прыняты Закон "Аб бежанцах". У працэсе яго рэалізацыі выявілася неабходнасць удасканалення шэрагу палажэнняў, у сувязі з чым у 1999 годзе былі ўнесены адпавед-

ныя папраўкі.

У красавіку 2001 года Беларусь афіцыйна далучылася да Канвенцыі 1951 года і Пратакола 1967 года аб статусе бежанцаў. Адпаведны закон быў прыняты нацыянальным парламентам і падпісаны Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у маі 2001 года. Далучэнне да Канвенцыі і Пратакола запатрабавала прывядзення нацыянальнага заканадаўства ў адпаведнасць з гэтымі дакументамі, і ў 2003 годзе была прынята трэцяя рэдакцыя Закона "Аб бежанцах", якая практычна цалкам адпавядала міжнародным стандартам, а ў частцы вызначэння тэрміна "бежанец" нават пераўзыходзіла іх.

Фарміраванне гуманнай сістэмы кіравання міграцыйнымі патокамі — супрацоўніцтва з Дзяржаўнымі пачынаючы з 1997 года, Прадстаўніцтва УВКБ ААН у Беларусі актыўна супрацоўнічае з Дзяржаўным камітэтам пагранічных войскаў па вырашэнні пытанняў, якія закранаюць інтарэсы бежанцаў. Выкананы ці знаходзяцца ў стадыі выканання шэраг праектаў, якія арганічна ўзаемазвязаны і дапаўняюць адзін аднаго, а ў выніку накіраваны на развіццё і ўдасканаленне сістэмы пагранічнага і міграцыйнага кантролю. У іх ліку праект па стварэнні інфармацыйнай сістэмы, спрашчэнні працэдур пагранічнага і міграцыйнага кантролю; праект па развіцці структуры міграцыйнага кантролю ў Нацыянальным аэрапорце "Мінск-2", паліцэйскіх падрыхтоўкі маладых спецыялістаў для вядзення гэтай работы; праект па ўмацаванні працэдур міграцыйнага кантролю на Прыбалтыйскім накірунку мяжы і шэраг іншых.

Супрацоўніцтва з судовымі органамі. Падпісанне ў маі 2001 года Мемарандума аб узамарэжыванні паміж УВКБ ААН і Міністэрствам юстыцыі паслужыла асновай для ўзаемага супрацоўніцтва, накіраванага на ўдасканаленне працэдур судовога аб-

скарджання рашэнняў аб адмове ў наданні статусу бежанца. Тэхнічную дапамогу УВКБ ААН у выглядзе камп'ютэраў, аргтэхнікі атрымалі дзевяць раённых судаў у буйнейшых гарадах Беларусі, у якіх разглядаецца найбольшая колькасць падобных спраў. Былі праведзены семінары, навучальныя мерапрыемствы для супрацоўнікаў судаў па пытаннях выканання палажэнняў нацыянальнага заканадаўства і міжнароднага права, якія тычацца бежанцаў.

Удасканаленне працэдур надання статусу бежанца. Асноўнымі партнёрамі УВКБ ААН у гэтай сферы з'яўляюцца абласныя і Мінскае гарадское міграцыйныя падраздзяленні МУС, якія выконваюць асноўныя функцыі па прыёме і рэгістрацыі хадзячых аб наданні статусу бежанцаў і па інтэграцыі прызнаных бежанцаў. Цеснае супрацоўніцтва паміж УВКБ ААН і Дэпартаментам па грамадзянстве і міграцыі МУС накіравана на ўдасканаленне працэдур надання статусу бежанцаў і рэгістрацыі асоб, якія звярнуліся з просьбай аб наданні статусу бежанца.

Супрацоўніцтва з структурамі адкрытага грамадства. Важнымі партнёрамі УВКБ ААН у сферы практычнай аховы правоў і аказання прамой дапамогі бежанцам з'яўляюцца няўрадавыя арганізацыі (НУА). Супрацоўніцтва УВКБ ААН са структурамі адкрытага грамадства спрыяе аказанню бежанцам юрыдычнай, прававой дапамогі. Беларускі рух медыцынскіх работнікаў пры падтрымцы УВКБ ААН у рамках сумеснага праекта стварыла Службы па кансультаванню бежанцаў у Мінску і Віцебску.

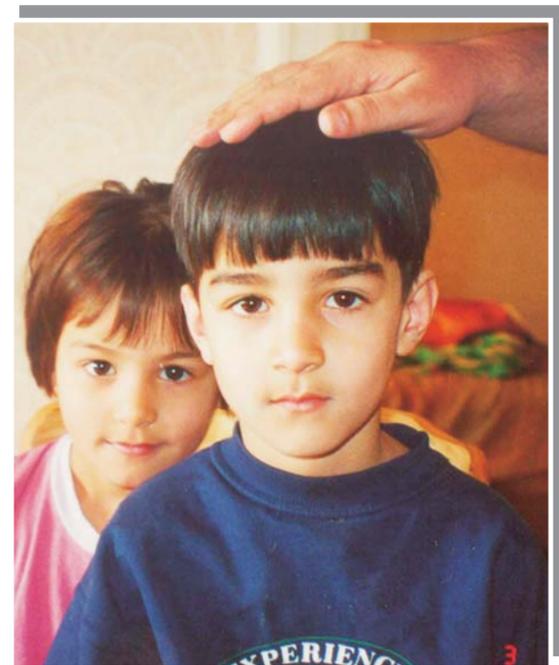
Супрацоўніцтва з Беларускім таварыствам Чырвонага Крыжа накіраваны на забеспячэнне бежанцаў досведу да медыцынскай дапамогі (адкрыты спецыяльны пункт па аказанні медыцынскіх паслуг бежанцам), на пашырэнне магчымасцей для

заяўкі, самазаяўкі і прафесійнай падрыхтоўкі асоб, якія атрымалі статус бежанца. Праз Чырвонны Крыж УВКБ ААН працягвае аказанне дапамогі найбольш уразлівым групам бежанцаў: жанчынам, дзецям, састарэлым.

Пры гэтым УВКБ ААН імкнецца ажыццяўляць паступовы пераход да праграм, накіраваных на падтрымку ініцыятывы саміх бежанцаў і іх магчымасцей саміх забяспечваць сябе і сваю сям'ю. Пэўным прыкладам такога падыходу з'яўляецца падтрымка грузінскага бежанца з Абхазіі ў Гродне ў стварэнні ім прадпрыемства па выпечцы лаваша. Палова супрацоўнікаў прадпрыемства — мясцовыя жыхары, палова — бежанцы.

Асабліва ўвага — дзецям-бежанцам. У гэтай сферы асабліва каштоўным з'явілася супрацоўніцтва з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь. Міністэрства прадэманстравала высокую разумнасць і зацікаўленасць зрабіла вельмі шмат для таго, каб дзеці бежанцаў пайшлі ў школу і паспяхова вучыліся. Многія з гэтых дзяцей, у асноўным афганцы, адчувалі вялікі цяжкасці ў вучобе, галоўным чынам з-за слабага валодання рускай мовай. Месяцам аказання дапамогі такім дзецям вызначана сярэдняя школа № 136 Фрунзенскага раёна Мінска. На яе базе створаны групы, у якіх афганскія дзеці вывучаюць рускую мову і пераадоўваюць адставанне ад навучальных праграм па базавых прадметах. Афганскія педагогі-валанцёры прымаюць удзел у аказанні дапамогі ў правядзенні навучальных заняткаў.

Дзецям-бежанцам у Беларусі прадстаўлена не толькі магчымасць атрымання адукацыі ў поўнай адпаведнасці з асноўнымі палажэннямі Канвенцыі 1951 года аб статусе бежанцаў і Канвенцыі аб правах дзіцяці, але і магчымасць творчага, мастацкага развіцця. Гэта

сведчыць аб тым, што Беларусь па асобных пазіцыях забяспечвае больш высокія стандарты ў дачыненні да бежанцаў, чым прызнаныя міжнароднай супольнасцю "мінімальныя стандарты абыходжання".

Значную працу па творчым, мастацкім выхаванні як дзяцей-бежанцаў, так і мясцовых дзяцей праводзіць Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі "Эўрыка". Каля 80 дзяцей афганскіх бежанцаў і больш за 20 дзяцей грузінскіх бежанцаў з Абхазіі займаюцца ў гуртках "Эўрыкі" музыкой, танцамі, спортам, вывучаюць асновы кройкі і шыцця, вязання, навывама валодання камп'ютэра. Падтрымка матэрыяльнай базы Цэнтра, якую аказвае УВКБ ААН, дазволіла абсталяваць гурткі сучаснымі прыладамі, якімі з захопленнем карыстаюцца няўрадавыя дзеці бежанцаў, але і іх беларускія аднагодкі. У тэатральнай групе "Эўрыкі" дзеці афганскіх бежанцаў займаюцца, ставяць спектаклі разам з беларускімі дзецьмі. Працуе літаратурная школа. Тут справядліва лічаць, што кожнае дзіця адорана, і яму толькі трэба дапамагчы. Сродкі тэатра, літаратуры выкарыстоўваюцца для дасягнення той жа гуманнай мэты — дапамагчы ўсвядоміць сябе паўнапраўным членам грамадства.

Наўрад ці будзе паўнацэнным жыццё чалавека, які страціў свае нацыянальныя карані. Таму важным крокам з'явілася стварэнне Клуба афганскай культуры і Клуба грузінскай культуры, дзе дзеці могуць вывучаць сваю родную мову, гісторыю, геаграфію, літаратуру роднай краіны. Пры Клубе афганскай культуры афганскія хлопцы выдаюць інфармацыйны бюлетэнь "Сады Афган" ("Голас Афганістана"), у якім змяшчаюць артыкулы на роднай мове.

Прадстаўніцтва УВКБ ААН аказвае пастаянную падтрымку творчым калектывам афганскіх і грузінскіх дзяцей бежанцаў, якія сталі няўдзяльнымі ўдзельнікамі шматлікіх мерапрыемстваў, у тым ліку такой унікальнай з'явы, як Усебеларускія фестывалі нацыянальных культур у Гродне, дзе яны заслужана адзначаюцца высокімі

ўзнагародамі.

Інфармаванне грамадскасці аб праблеме бежанцаў. Значную ўвагу ў сваёй дзейнасці Прадстаўніцтва УВКБ ААН надае шырокаму распаўсюджванню ведаў аб праблемах бежанцаў, інфармаванню грамадскасці, укараненню ідэй талерантнасці, згоды і ўзаемапавагі.

Гэты кірунак дзейнасці УВКБ ААН поўнацэнна дапамагае з задачамі маральнага выхавання, фармуляванымі ў Праграме выхавання дзяцей і навучніцаў у Рэспубліцы Беларусь, з Нацыянальным планам адукацыі ў галіне правоў чалавека, згодна з якім у школах Беларусі вывучаецца прадмет "Права чалавека. Асновы гуманітарнага права".

УВКБ ААН падтрымала выданне шэрагу кніг, брашуры, буклетаў. УВКБ ААН таксама аказвае падтрымку няўрадавым арганізацыям, якія дзейнічаюць у сферы грамадскай інфармацыі, з мэтай павышэння ўзроўню дасведчанасці і паважлівых адносін да бежанцаў.

Далейшыя задачы. Да канца 2005 года ў Беларусі афіцыйна атрымалі статус бежанца 783 чалавекі. Дзякуючы эфектыўнаму супрацоўніцтву Прадстаўніцтва УВКБ ААН з дзяржаўнымі органамі, з НУА, у Рэспубліцы Беларусь створана сістэма абароны бежанцаў і рэгулявання міграцыйных працэсаў, якую спецыялісты лічаць лепшай сярод краін СНД. У краіне створана неабходная заканадаўчая і інстытуцыянальная база. Але жыццё не стаіць на месцы, час вылучае ўсё новыя выклікі, неабходна працягваць гэту работу, удасканальваць створаную сістэму.

Р.С. Штогод Прадстаўніцтва УВКБ ААН у Рэспубліцы Беларусь праводзіць конкурс сярод журналістаў рэспублікі на лепшае асвятленне праблем бежанцаў. Па выніках 2005 года лаўрэатамі конкурсу сталі дзевяць журналістаў і дзве газеты. Мы рады павіншаваць творчым калектывам афганскіх і грузінскіх дзяцей бежанцаў, якія сталі няўдзяльнымі ўдзельнікамі шматлікіх мерапрыемстваў, у тым ліку такой унікальнай з'явы, як Усебеларускія фестывалі нацыянальных культур у Гродне, дзе яны заслужана адзначаюцца высокімі

Юрый МАРГУН.

Уладзімір КЛІМОВІЧ (Мексіка)

Клімовіч Уладзімір Аркадзевіч нарадзіўся ў 1967 годзе ў вёсцы Ігнаткаўцы Лідскага раёна. Вучыўся ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў на акцёрскім факультэце, працаваў на беларускім тэлебачанні ў праграме “Крок”, быў вядучым праграмы “Землякі”. Аўтар кніг “Выратаванне безданню”, “Той, хто будзе горад” (1997), “Лаліта і кактус” (1997). Член Саюза пісьменнікаў Беларусі. З 2000 года жыве ў Мексіцы ў горадзе Гуанахуата. Мае дваіх сыноў. У Мексіцы ў яго ўласны бізнес. Па-ранейшаму займаецца літаратурнай творчасцю і час ад часу наведвае Беларусь. У апошні свой прыезд у студзені наведваў “Голас Радзімы”, перадаў на конкурс “Нашчадкі Скарыны” некалькі твораў. Таксама даў інтэрв’ю нашаму карэспандэнту, якое вы зможаце прачытаць у бліжэйшых нумарах.

Прысвячаецца Людміле ПАЛКОУНІКАВАЙ.

Шаптанне

З

Мексікай

Апоўдні, калі пачынаецца самая моцная спякота, незвычайная з’ява адбываецца з эўкаліптам. Яго вузкія лісты паварочваюцца да сонца сваім вастрыжнем, і сонца не можа затрымацца на паверхні ліста. Не знайшоўшы ў што ўпіцца, сонечныя прамяні саслізгаюць долу.

У такі час эўкаліпт амаль не дае ценю, і таму я саджуся піць каву пад ім раніцай, альбо надвечоркам.

Штат Гуанахуата, на мой “шафёрскі” погляд, мае адзін вельмі добры закон: ты маеш права кіраваць машынай пасля трох чарак тэкілы ці трох кўфляў піва.

Колькі разоў, пакінуўшы застолле піўнога бара, я праяжджаў каля патрульнай машыны “Транзіта” (нашае “ДАІ”), проста не звяртаючы на яе ўвагі. І ўспамінаў адзін выпадак у Мінску, калі мне па вялікай неабходнасці давялося сесці за руль і ў “стадыі лёгкага ап’янення” праехаць па праспекце Францыска Скарыны (цяпер Незалежнасці. — Рэд.).

...З салона я выйшаў, выпіраючы з ліба халодны пот: дружныя спыніў праездню ад мяне машыну. Калі б спыніў мяне — меў бы я, як кажуць, “на закуску — кошык мухамораў”.

Калібры сапраўды нагдаваюць вялікіх чмялёў.

Магчыма, гэтае падабенства ад таго, што ў самых дробных птушак зямной фауны ўзмахі крылаў такія хуткія, што чалавечаму воку незаўважны.

Палёт калібры неадступна суправаджае гудзенне, толькі не такое багатае і насычанае, як у чмяля, а больш сухаватае і ціхае — падобнае да гукаў самаробных флюгераў, якія я калісьці, ветраным надвор’ем, майстраваў у Ігнаткаўцах.

Тэкілу мексіканцы п’юць запойна і рэгулярна, добра ўсведамляючы, што гэтае спіртное — іх нацыянальны здабытак. Мужчыны наліваюць тэкілу ў высокія і вузкія чаркі, кладуць зверху на спіснутую ў кулак руку скрыдлік лімона і густа пасыпаюць яго соллю. Перад тым, як выпіць, сапраўдны мексіканскі мужчына павінен лізнуць набрыняную сокам соль, куньнуць чарку, смачна хакнуўшы на выдыху, і напрыканцы закусіць лімонным скрыдлікам. Хоць гэтая традыцыя пайшла з даўніх часоў, калі мужчына павінен быў сцвердзіць сябе сярод іншых таварышаў і даказаць прысутным жанчынам, што ён сапраўдны “мачо”, такі рытуал можна пабачыць і сёння на дыскатэках, у барах і нават у самых дарагіх рэстаранах, якія прапануюць нацыянальную кухню.

З Цэнтральнай Мексікі, дзе цяпер жыву, зусім

няпроста дабірацца да ўзбярэжжа Ціхага акіяна. Калі ты вырашыў адпачыць у Пуэрта-Ваярта, дарога не здасца табе такой доўгай і нуднай, бо гэты курорт самы блізкі адштата Гуанахуата. Але калі табе захацелася казытлівай экзатыкі, сустрэць на пляжах больш турыстаў з Еўропы, Канады і Аўстраліі, падзвіцца на шыкоўныя дамы сушветных знакамітасцей і “адарвацца” ў лепшых дыскатэках узбярэжжа — тады табе прыйдзецца ехаць у Акапулька.

Чатырнаццаць гадзін у душным аўтобусе, няхай сабе і першага класа, у прадчуванні блізкай сустрэчы з акіянам, з доўгачаканым адпачынкам і, увогуле, з іншым жыццём, дзе ўсё значна лягчэй, спакойней, цікавей, і вясёльней — гэтыя чатырнаццаць гадзін табе здадуцца вечнасцю. Нават калі расчыняцца дзверы аўтобуса і ты ступіш на платформу цэнтральнага вакзала, дзе сядзі ўнутры цябе варухнецца трывожнае сумненне, што да Акапулька ты яшчэ не даехаў і ўсякае можа здарыцца напрыканцы дарогі. З гэтай сумніцельнай трывогай і ў незразумелай прастрацы ты сядзеш у таксі, даедзеш да атэля, зарэгіструеш сваё імя, падпішаш нейкія лісты, возьмеш электронны ключ і ўвойдзеш у нумар. Ты апусціш чамадан на падлогу, расхінеш фіранкі на вялікім акне і зняможеш... У цябе проста заб’е дух ад убачанага бязмеж-

жа, ад таго, як сходзяцца ў лінію гарызонту неба і акіяна.

І яшчэ праз некалькі хвілін, калі ты, напярэпрануты, выбежыш з атэля, спынішся ў нерашучасці перад прыбоем, а пасля парыва, вялікімі і раптам ачужэлымі табе крокамі, пойдзеш да акіяна, пакінуўшы на гаражым пяску разам з вопраткай стому і сумненні, калі нырнеш у пенны чуб дзевятай хвалі, і яна крутне цябе пад вадой, уздыме на сваіх дужых плячах, штурхне да берага, а пасля пацягне ў супрацьлеглы бок, адкуль прыплыла сама і куды ты глядзеш з акна атэля — убок лініі гарызонту, і калі ты паплывеш туды, дзе сыходзяцца неба і акіянам, размашыста мераючы калыхлівую паверхню, разпораз азіраючыся на крыклівае ўзбярэжжа, усыпанае белымі столікамі, паласатымі парасонамі, лагоднымі афіцыянтамі і аголенымі турыстамі, на вялікія гмахі дарагіх атэляў, якія дагэтуль бачыў толькі ў фільмах ці ў снах — якраз у гэты момант ты і адчуеш, што нарэшце сустрэўся з Акапулька, што збылася даўняя мара аднаго вясковага хлапчука.

Горад Гуанахуата стаіць на сярэбраных жылах, і руда тут вельмі насычаная, багатая каштоўным металам. Далёка не кожная “срэбраная” краіна можа пахваліцца такім уз-

роўнем серабра ў пародзе.

Франсіска, шахцёр-узрывальнік, завітаў да мяне ў магазін, каб купіць машыну, якую прыгледзеў тыдзень таму. І я збавіў цану да магчымасцей яго кашалька. Расплаціўшыся, узрадаваны мексіканец ірвануў з салона, візгучы шынамі спартыўнага “Доджа”... І праз некалькі гадзін вярнуўся, удзячна працягнуў мне ў грубаватых руках востра сколаты плоскі камень.

— Мы пазаўчора знайшлі новую жылу. Гэта — табе, з глыбіні 1 800 метраў.

Я ўзважыў на руцэ важкасць падарунка. Нічога сабе блін... Прыгледзеўся да матавых водсветаў рэльефнай паверхні: амаль суцэльнае серабро. Здаецца, пакладзе гэты камень на пал’ельню, патрымаеш колькі часу над агнём — і можаш заліваць у форму, студзіць і даставаць балванку, радуючыся, што толькі што ты сам спёк сярэбраны злітак.

У Гуанахуата, каб хоць трохі навучыцца размаўляць на іспанскай мове і нахапацца як мага болей слоў, я вымушаны быў месяц працаваць у адной пякарні, дзе тут жа, з кухні, прадаваўся гарачы хлеб. І тады, у той пякарні, мяне ўсе называлі проста — работнік Уладзімір, жартуючы на ўсю поўніцу з дзіўнага, амаль “нямога” замежніка, якога лёс прымусіў

выконваць такую непростую працу.

Пасля, зусім нечакана, мне прапанавалі месца ў школе, і мая пасада выкладчыка гістарычнага фехтавання “ўзвысіла” мяне да тытула “маэстра Уладзімір”.

Прайшоў дзесьці з год. За гэты час, пры дапамозе кніжак і размоўнай практыкі з вучнямі, я крыху авалодаў іспанскай мовай і вырашыў пайсці са школы, каб распацаць сваю ўласную справу. Пасля няхуткіх, але ўпэўненых крокаў у машынным бізнесе да мяне пачалі ставіцца, як да “сеньёра Уладзіміра”.

І яшчэ праз дзве вясны, калі я адчыніў магазін патрыманых машын са штатам у тры работнікі і паклаў на лапаткі ўсіх гуанахуацкіх канкурэнтаў, да мяне пачалі звяртацца няйначай, як “дон Уладзімір”.

Ад гэтага мне робіцца то смешна, то прыкра, бо людзі паважаюць не мой розум, а таўшчыню кашалька, што ляжыць у маёй кішэні.

Але вось аднойчы беларускі часопіс з маімі нататкамі трапіў на вочы іспанцу Габрыэлю, які сядзеў у маёй кватэры і піў тэкілу. Даведаўшыся, што я напісаў твор пра гэтую краіну, ён папрасіў мяне перакласці колькі старонак на іспанскую мову, каб прапанаваць сябру, рэдактару мясцовага штотыднёвага часопіса “Чопер”. З перакладам дапамагла адна жанчына — выкладчык славіяніскай моў. Пераклад трохі падкарэкціравалі ў рэдакцыі, і неўзабаве выйшла мая публікацыя з уступным словам рэдактара, фотаздымкам, кароткім апавяданнем і нататкамі пра Мексіку.

Адным пёплым надвечоркам мы з сынам нетаропка ішлі ў тэатр Хуарэса. На нас былі аднолькавыя гарнітуры з белага лну, якія нам пашылі мінскія краўцы. Шматлікія прахожыя зазіралі нам у твары, бо лён тут далёка не кожны можа сабе дазволіць. Дзве стрэчныя дзівячыны-студэнткі, параўняўшыся са мной, раптам змоўклі і прыпынілі хаду.

— Гэта Уладзімір Клімовіч, — раптам данесліся да мяне словы адной, — ён пісьменнік і жыве тут, я чытала яго ў “Чоперы”.

І мне было ўсё адно, спадабаліся гэтай дзівячыне мае творы ці не. Самае галоўнае, што ў маёй асобе пазналі, хай сабе і не прызналі, таго, кім заўсёды мне хацелася быць. Я сціснуў мацней руку Уладзіслава, і мы пакрочылі далей.

Так, праз чатыры зусім нялёгка і няпростыя гады майго замежнага жыцця я зноў стаў самім сабой.

Алена ІГНАЦЮК

Кветкі для майго інтэрната, альбо жыццё Наадварот

Вершы-малюнкi

ФІЛАРМАНІЧНЫ ІНТЭРНАТ

Стол засцелены белым абрусам,
нібы снегам бліскуча-калядным
(снегам хуткім, як танец медуз)...
Інтэрнат пазалоцяць гірляндны...

Мы ўсе чакаем госьця ў інтэрнаце.
Мае суседкі... Нават камендант.
Танцорка, што ў капронавым халаце,
кладзе на стол зялёны мармелад.

Блінцы пякуцца ў рытм, як вышыванка...
Сурвэткамі жаўцеюць на стале.
Артыстка камедыяна — Святлана —
ў шампанскім варыць рыбае філе.

А як аркестр на кухні памясіўся?
Спявае скрыпка, пахне малаком.
Вось Фінберг — дырыжор.
І мне ён пакланіўся,
як прыгажуні той — з дынастыі "Эко".

Канцэрт для госьця раниці пачнецца.
"Басы", "Альты", "Трамбоны" сталі ў рад.
І рух на кухні гукамі снуецца.
Філарманічна грае інтэрнат.

ПОШУКІ БЕЛАЙ ФАРБЫ
А снег то ёсць, то ён знікае...
Не бачу белага мядзведзя:
мне белай фарбы не хапае,
мядзведзь нясе яе. У квецце...

з таемнай казкі,
з сінгай пушчы,
і з незацэленага часу...
Мядзведзь, як той
рамантык Рушчыц,
мне дорыць сімвалы адразу...

Бліскучым вечарам калядным
мядзведзь з'явіўся ў інтэрнаце:
снег дзіўны — бела-шакаладны —
прынёс для тых, хто шчыры ў свяце.

Вы не здзіўляйцеся, суседкі,
што я ў спадніцы паркалёвай.
Мядзведзь купіў як для паэткі...
Цяпер я ў "фарбе мядзвядзёвай."

На Камароўку. Зорна-рана...
Мядзведзь вядзе мяне ў нядзелю.
На мне манто — як хвост фазана.
Дык можна доўжыць казку-дзею?

Вось Мінск гадоў

шасцідзiesiąтых.
І ружавокія "хрушчоўкі".
Бы мне пяць годзікаў...
І ў святы — жыву ў лютэрках Камароўкі.

Лютэркі кружацца ў прасторы.
Няўжо касмічныя талеркі,
адкуль празрыстыя "сеньёры"
ляцяць — пльывуць, як часу стрэлкі?

А снег то ёсць, то ён знікае.
Не бачу белага мядзведзя.
Куды пайшоў? Кагось чакае?
На Камароўцы — я, суседзі — шчасліва-ясныя... Не ў змане...
Бо персанажы інтэрната...
А хто мастак, як Пірасмані,
купляе гронку вінаграда.

Карцінны дзень на Камароўцы.
Рады гандлёвыя. Сяляне — у белых бурках, быццам горцы.
Дзень — "Белы Духан" Пірасмані.

І фэтон вясельны. Дзіва?!
Бы з кубка п'е не п'ва — кветкі — адна чароўная жанчына.
І пеніцца сняжок нярэдкі...

У КАРЦІНЕ ***

Я ў карціне, нібы ў снезе...
(Акварэльны сэнс прасторы.)
Хто карціну ў цень павесіў?
Каля вахты ў калідоры.
Хто сустраца са мной хоча,
калі ласка, — у карціну...
Шлях — праз зорны подых ночы,
праз пагорак — і ў даліну.
Там шалаш. Я ў шалашы.
А мне служкамі — вужы.

Як вяртаюся з карціны я праз раму з павуціны,
нясу кветкі для вахцёркі.
Перадам ёй сэнс вандроўкі...

Спытае Лідзія Пятроўна:
"А боты, боты... Дзе ззубіла?"
Няўжо шалаш я свой сасніла?
Няўжо я босая? Няроўна —
вісіць над тумбачкай карціна?!
І скажа мне танцорка Ала:
"Пара ў рэаліі вяртацца,
Вас бачыць босай не чакала!
У Вас жа боцікаў мо й дваццаць!"
І здзівіцца рамантык Коля:
"У Вас ажынавыя косы...
Вы з лесу толькі што, ці з поля?"
Я так люблю Вас бачыць босай".

Паўсюды людзі-здані, здані...
Ружовашчокія, як блазні.
Стаю ля вахты, нібы ў змане.
Такая босая — бы ў лазні...

У інтэрнат маё вяртанне —
як снегаход у час адлігі.
Сны — ледзяшы над дахам рання...
Ступені лесвіцы — як крыгі.

Мой цен у гэтым крыгаходзе.
Па крыгах лесвіцы бягу на свой паверх,
дзе ў Новым годзе сталы агорнуты ў фальгу.

ВЯСНОВЫ САЛАТ

Я люблю салат "Зімовы".
У салатніцы — сняжынкi...
З пахам змешаны мядовым і арэкі, і разынкі.
У салаце ёсць пралескі,
нават долькі ананаса.
Мае думкі, нібы фрэскі ў царкве святога Спаса.

Студзень. Дзень. Прастор ружовы.
Снег квітнее сон-травою.
Так вясна ў пейзажным творах грэе студзеньскую мрою.

Абагрэі, Вясна, мядзведзя,
жабу-сонніцу ў балоце.
Маіх студзеньскіх суседзяў.
І мяне — у Новым годзе.

За лясамі, за барамі (не далёка і не блізка)
"Вясну" Шуберта іграе...
чароўніца-піяністка.

І ляцяць ізатэрычна гукі музыкі — снягамі...
Бы з-пад снегу квет сунічны,
як з-пад нотаў выглядае...

Хочаш, стань маёй суседкай,
незнаёмка-піяністка!
Ажывуць паўсюды кветкі (не далёка і не блізка) — з воску, з зліны, ці з саломы...
З п'ерак птушкі, з крэп-жаржэту...
Інтэрнат пачне нанова —
выяўляць надзею-мэту.

ТАНЦОРКА-ТЭАТРАЛКА ***

Мае карцінкі — балерынкi...
Танцуе свет мой інтэрнаці.
Мае смяшынкi і слязінкі.
І распарадак каменданці.

Танцююць лямпачкі, разеткі,
вада з адчыненага крана.
Танцююць пацеркі суседкі — на ёй — сняжком размалявана.

Танцуе свет маіх фантазій,
а думкі прасяцкі на сизну...
Мы ўсе акцёры ў мройным часе.
Ды толькі як мне граць Алену...

ІМЯНІНЫ

Зноў батлейкі галасы загучалі, заспявалі.
Палатняныя насы паказалі лялькі-кралі.
Побач з лялькамі стаю ў палатняна-яркай масцы.
Я пазію сваю навучыла апрацаваць ў ліск бліскучых камароў і ў зрок мук медыянічных...
І галоўнае — са сноў — каларыт бяру... сунічны.

Імяніны кожны дзень адзначаю, як умею.
Служкай мне —

уласны цень: абнавіў сваю "ліўрэю".
Імяніны, быццам жарт.
Я імя сваё не помню.
Мо, здала імя ў "лабард",
як калё з брыльянтам у поўню.
Ды калё купіў паэт

для сваёй прыгожай жонкі...
Нібы сонечны санет напісаў для "Амазонкі".
Амазонка — гэта я?
Не Селена? Не Дэльфіна...
Можа, Флора з лугаўя?
Я імя сваё згубіла.
І маё імя — калё носіць дама маладая.
"Імяніны ці ў яе?" — у пазта я пытаю.

Імяніны пасля слёз!?
Я прымаю вінашаванні.
Падарылі "воз дзівос"
гарадскія духі — здані...

СОН ЛЯ ФАНТАНКІ
...І неба цягнуць Клода "Коні" —
вачыма — ружна — да вады...
Бы на Фантанцы —

"Дафніс", "Хлоя", а з імі — Пушкін малады.
"Пасаж", "Парнас", сабор Казанскі і Грыбаедаўскі канал...
І стіль барочна-італьянскі

маіх прадаўгаватых мар.
У белым, сіневым, ліловым анёлы раняга Шагала...
прайшлі ля бухты ў дом гандлёвы, як жмарка вальс пратанцавала.
І паляцелі духі — ліўні аж да Юсупаўскага саду.
Ажмарка ў жоўценькіх бікіні...
Ці давяла мой сон да ладу?

ВЫСТАВА

Жыццё ніяк не ідзе на лад, мой інтэрнат...
Марозу горкі вінаград...
Мой горад — як камядзянт — рыхтуе ролю "міма" мне.
А я не ў ролі... Не ў цане мой рамантычны верхаспеў.
Мо, век прагматыкаў паспеў?
Дзе людзі з цела "чарапах" сваіх разваг будуць дах.
Я бачу ў панцырах людзей у час — без мароў, сноў-надзей.

Схаваны ў файлах думак лёд,
нібыта ў Вордэ "Майкрасофт".

Так. Час прагматыкаў паспеў.
Мой рамантычны верхаспеў хай Цэнтр Скарынаўскі падхопіць...

Для каралёў і каралеў выставу там з нядзелі твораць...
Ці Шаранговіч? Можа, Ждан? Няўжо Савіцкі? І Купава? Я напішу раманс — раман пра сон, як дзеяцца выстава.

Хто не прагматык. Сімваліст. І хто этнограф-краязнаўца.
Ён славініст? І піяніст...
Хто хоча з "панцырам" расстайца!

Для Вас прыдумала "раман", як рытуал, як сон прыгожы...
Вядзе сюэт у "Ватыкан", дзе не бывае бездарожа.

Шыпына ў сонечным бакале.
Мне Мальдзіс дорыць

камплімент:
"Вы сімвалічная... Чыталі Скарыны ў сімвалах партрэт?"

Я на выставе. Можа, Ждан? Ці Шаранговіч? І Купава? М'яне заўважаць сярод дам з шыпынай — вокладкай "рамана".

Адны эмоцыі. Няма людзей у панцырах авальных.
Зіма. Шыпына. Смак віна.
І Цэнтр Скарынаўскі ...

Рэальны? ***

Лаўлю экзотыку зімы: зімовы парк, што джунгляў песня, дзе мраморавыя ільвы, бы ажылі, пайшлі па снезе.

ЗЯЛЁНАЯ ЗАВЕЯ ***

Зноў на вуліцы зялёная сцюжа.
Снег у лініях коліх "іглінак".
Хтось законы прыроды парушыў?

А сняжынкi — у формах хваінак.
І чаго яна ў шыбіну б'ецца?
І каго ў інтэрнаце шукае?
То злуецца яна, то смяецца.
То пытае: "А хто ты такая?"
Мо, раскажа зялёная сцюжа пра таемнага госьця і мужа...

Снег зялёны, як травой, пакрывае дрэвы, хаты...
Мо, цыганка варажбой мяне здзівіць на Каляды:
не арол — каханы мой, не мядзведзь — жаніх багаты...

Шапаці, мая душа, патаемнаю лістотай.
Пайду замуж за вужа, за вужа пайду з ахвотай.
Пайду замуж за вужа!!!
Ён прыгожы і вясельны.
Разгарніся сцэжкай мша...

Да вужа... праз снег зялёны...

МАСКАРАД
Ці адпусціць інтэрнат? Цяцкі ёлкі навагодняй...
І з шампанскім камендант?..

І сусед — артыст народны...

Як з дынастыі "Эко" — рукавамі — матылькова — разгарну я квет снягоў...
Снягам верыць ці гатова?

На парозе госьць — як хтось — малады, прыгожы, з зоркай...
І заве, як павялося, госьця добрая вахцёрка...
выпіць кавы з малаком...
Госць у вобразе... Каго?

Маскарад на інтэрнат намалюецца праз тыдзень:
Камендант наш — леопард.

Паспартыстка — "Ніферціці"
"Настрадамусам" — электрык...

Госць у масцы жаніха.
Як Сакрат — маўчыць сантэхнік.
Я з мяцёлкаю — Яга.
Піяністкі дзве — вужакі...

Адзначаем Год Сабакі.

Упершыню

Усе паланэзы Агінскага —
на адным дыску

У Мінску выйшаў новы дыск з музыкай Міхала Клеафаса Агінскага, на якім сабраны ўсе яго 24 паланэзы, напісаныя нашым знакамітым земляком.

Гэту падзею гісторыкі і музыказнаўцы назвалі знакавай. Выйшаў ён пры фінансавай дапамозе камерцыйнага банка, а выдаўцом выступіла прыватная фірма. Прыемна адзначыць, што ў пачатку ХХІ стагоддзя зноў можна гаварыць пра лепшыя традыцыі мецэнацтва, закладзеныя яшчэ ў мінулыя стагоддзі. Ініцыятарам жа выпуску дыска з поўным зборам паланэзаў Міхала Клеафаса выступіла Нацыянальная камісія па справах ЮНЕСКА.

"Сядзіба музаў", Паўночныя Афіны (цяпер Сморгонскі раён) — так называлі маёнтак Міхала Клеафаса Агінскага ў Залессі. Музыку пісаў ён цудоўную, стварыў вакол сябе прыгожы і ўтульны куточак для жыцця, які цяпер, як адзначыў старшыня камісіі Уладзімір Шчасны, падлягае рэстаўрацыі. Планаўецца, што да 250-годдзя Міхала Клеафаса, якое будзе адзначана ў 2015 годзе, рэстаўрацыйныя работы ў яго сядзібе будуць завершаны. Выпуск дыска — гэта працяг ажыццяўлення нашага праекта адраджэння сядзібы Агінскага.

Міхал Клеафас Агінскі — знакамітая асоба, якая пакінула пасля сябе неацэнны скарб — цудоўную музыку, нясе ў сабе яшчэ шмат загадак, якія трэба будзе разгадаць. Спадзяёмся, што пасля выданага кнігі Андэя Залускага "Час і музыка Міхала Клеафаса Агінскага" будуць напісаны наступныя (адна з іх, Іва Залускага, ужо рыхтуецца да перакладу). Таму пасля выдання дыска нельга ставіць кропкі, бо могуць быць знойдзены невядомыя музычныя творы. Магчыма, гэта толькі пачатак...
Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Чытайце
"Голас
Радзімы" ў
Інтэрнэце
Belarus21.by/gazeta

Перамога

Пачатак на 1-й стар.

Першае ачко ў залік беларускай камандзе здабыў Максім Мірны, калі абыграў 14-ую ракетку свету Томі Рабрэда з лікам 6:3, 6:7, 6:3, 6:3. Майстарская гульня Максіма нагадала перамогі над аргенцінцамі і расіянамі ў 2004 годзе, калі матчы праходзілі таксама ў Мінску. Тое, што фактар сваёй пляцоўкі адыгрывае значную ролю, пацвердзіў і другі нумар нашай зборнай Уладзімір Валчкоў. На працягу апошніх некалькіх сезонаў гульня тэнісіста нестабільная. У першую чаргу, з-за траўм, якія праследуюць яго. У выніку, Валчкоў апынуўся толькі на 301-ым месцы ў сусветным рэйтынгу. А змагацца ў першы дзень яму давялося з 10-ым нумарам Давідам Ферэрарам. Але Валчкоў здольны сабрацца і прадэманстраваць якасную і відовішчную гульню. Так ён дайшоў да паўфіналу Уімблдона ў 2002 годзе, граміў аргенцінцаў і расіяна на мінулым Кубку Дэвіса. Актывных дзеянняў Уладзіміра ў розыгрышах на задняй лініі не вытрымаў і Ферэр. Другая сустрэча закончылася перамогай беларуса — 6:3, 6:4, 6:3.

Пасля матчу тэнісіст прызнаўся: “Заўсёды добра завяршаць першы дзень з запасам упэўненасці. Не ведаю чаму, але на Кубку Дэвіса гуляю больш паспяхова, чым на турнірах. Відаш, гульня ў сваіх сценах мае асобы сэнс, асабліва, калі цябе падтрымліваюць пяць тысяч балельшчыкаў”.

Сапраўднымі народнымі героямі Максім і Валодзя сталі на другі

ПАСЛЯ ІСПАНІІ — АЎСТРАЛІЯ...

дзень турніру, калі ў парнай гульні ў трох сэтах перамаглі Філісіяна Лопеса і Фернанда Вердаска — 7:6 (7:2), 6:4, 7:5. Балельшчыкі на трыбунах не пераставалі радавацца, а на kort павіншаваць спартсменаў з поспехам выйшаў прэзідэнт Нацыянальнага алімпійскага камітэта Аляксандр Лукашэнка.

На прэс-канферэнцыі Максім Мірны адзначыў, што ключавым момантам сустрэчы быў выйгрыш ў першым сэце тай-брэйк, а добрым задзелам стаў брэйк-пойнт (ачко на чужой падачы) у другім гейме першага сэта, які і прыдаў настрой гульні. Уладзімір Валчкоў жа прызнаўся, што адчуваў сябе ўпэўнена,

бо побач было “моцнае шырокае плячо мэтра”.

У дзвюх апошніх сустрэчах ужо было не важна, хто стане пераможцам. Але для іспанцаў “размачыць” лік было справа гонару, ім удалося зрабіць гэта, калі на kort выйшаў дэбютант, 18-гадовы Сяргей Тарасевіч. Хоць вопытны тэнісіст Давід Ферэр з лёгкасцю абыграў яго — 6:2, 6:1, капітан беларускай каманды Дзмітрый Татур застаўся задаволены гульнёй Сяргея і выказаў упэўненасць, што ў недалёкім будучым ён на аднолькавых правах з іншымі беларускімі спартсменамі будзе гуляць з моцнымі сапернікамі. У заключным матчы Уладзімір Валчкоў перамог Томі Рабрэда — 7:6, 6:3, і з лікам 4:1 зборная Беларусі выйшла ў 1/4 фіналу Кубка Дэвіса.

Напэўна, няма чалавека ў Беларусі, які б не ведаў Максіма і Уладзіміра, хто б не захапляўся гульнёй куміраў. Мірны і Валчкоў служыць сваёй Радзіме не толькі на спартыўнай пляцоўцы, яны ўдзельнічаюць ў сацыяльна значных праектах — “Беларусь супраць СНДу”, “У дапамогу дзецям”, спяваюць песні пра Беларусь, здымаюцца ў кліпах. Народныя артысты Беларусі Аляксандр Ціхановіч і Ядвіга Паплаўская зрабілі падарунак тэнісістам: словы іх новай песні пакладзены на яскравыя кадры матчу 1/8 фіналу Кубка Дэвіса Беларусі — Іспанія. Не абышоў увагай спартсменаў і Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка. На гэты раз ён уручыў Максіму і Уладзіміру імянную зброю. У красавіку 2004 года, пасля 1/4 фіналу Кубка Дэвіса Беларусі — Аргенціна (5:0), тэнісісты атрымалі афіцэрскія корцікі, а дзвума месяцамі раней, пасля матчу 1/8 фіналу Беларусі — Расія (3:2) — дзяржаўныя ўзнагароды (Максім Мірны — ордэн Айчыны, Уладзімір Валчкоў — ордэн Мужнасці). Па словах Прэзідэнта, тэнісістам застаўся адзін крок

да таго, каб стаць героямі Беларусі.

У 1/4 фіналу Кубка Дэвіса зборная Беларусі згуляе з камандай Аўстраліі 7-9 красавіка на іх корце. Беларусам дастаўся тытулаваны сапернік. У Кубку Дэвіса аўстралійцы выступаюць з 1905 года. За гэты час яны 28 разоў станавіліся пераможцамі турніру (апошні раз у 2003 годзе) і 19 разоў — фіналістамі, у 227 матчах атрымалі 169 перамог. У мінулым сезоне зборная Аўстраліі ў 1/8 фіналу разграміла Аўстрыю, але ў 1/4 фіналу на сваім жа корце прайграла Аргенціне з лікам 1:4.

Як згуляюць Максім і Валодзя на Зялёным кантыненце, ці стануць яны пасля гэтага героямі Беларусі, пакажа час. А вось народнымі героямі яны ўжо сталі. На афіцыйным сайце Кубка Дэвіса пасля першага дня матча было праведзена апытанне наведвальнікаў: ці змогуць іспанцы перамагчы пасля дзвюх паражэнняў. 78 працэнтаў удзельнікаў галасавання адказалі адмоўна (усяго прагаласаваў 3 381 чалавек). Адрозна пасля канчатковай перамогі беларусаў на сайце было запушчана новае галасаванне: ці змогуць Максім Мірны і Уладзімір Валчкоў дайсці да фіналу і выйграць Кубак Дэвіса?

Кацярына НЕМАГАЙ.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ і БелТА.
НА ЗДЫМКАХ: Максім Мірны; каманда пераможцаў з Беларусі лікуе; Філісіян ЛОПЕС і Фернанда ВЕРДАСКА збянтэжаны; Уладзімір ВАЛЧКОЎ.

Бокс

Беларускія баксёры двойчы перамаглі амерыканскіх

Беларускія баксёры ў другой матчавай сустрэчы атрымалі перамогу над камандай ЗША з лікам 4:3. Асабліва вылучыўся Андрэй Чырук (вагавая катэгорыя 64 кг), адзіны беларускі спартсмен, якому ўдалося дабіцца перамогі ў дзвюх сустрэчах з амерыканскімі сапернікамі. Рэванш за паражэнне ў першым матчы ўзялі Сяргей Куніцын (57 кг) і Магамед Нурутдзінаў (69 кг).

Перамаглі беларусы і ў першым матчы ў Маямі з лікам 5:4. Тады поспеху дабіліся Антон Бекіш (48 кг), Андрэй Чырук (64 кг), Андрэй Мірук (81 кг) і Віктар Зуеў (91 кг).

Беларускія баксёры ўпершыню даказалі сваю перавагу над амерыканскімі майстрамі рынга, якія лічацца аднымі з мацнейшых у свеце. Па словах міністра спорту і турызму Аляксандра Грыгарова, такія таварыскія сустрэчы — лепшая школа падрыхтоўкі да Алімпійскіх гульняў-2008 у Пекіне.

Гарачы лёд

Першы этап чэмпіянату Беларусі па зімовых трэкавых аўтамабільных гонках стартаваў 29 студзеня на стадыёне “Зара” ў Баравой пад Мінскам.

Традыцыйна гэтыя спаборніцтвы праходзяць пад назвай “Гарачы лёд”. Зімовыя трэкавыя гонкі асабліва папулярныя ў глядачоў, таму што заўсёды поўныя нечаканасцей. Лядовае пакрыццё стадыёна накладвае адбітак на пільаванне аўтамабіляў спартсменамі, і не заўсёды ўдаецца пазбегнуць сутыкненняў. Першы раз “Гарачы лёд” адыўся ў 1999 годзе. З таго часу яшчэ нікому не давялося святкаваць у гэтых гонках перамогу двойчы.

Усяго ў сезоне 2006 года заяўлены тры этапы спаборніцтваў, у ходзе якіх і вызначыцца пераможца чэмпіянату. Сярод удзельнікаў — як вядомыя гоншчыкі, так і навічкі.

НА ЗДЫМКАХ: пераможцы спаборніцтваў Аляксей КАБЯК (1-ае месца), Павел КАВАЛЕЎСКІ (2-е месца) і Вячаслаў ВАБІШ-ЧЭВІЧ (3-яе месца); у час гонкі. Фота Андрэя ШМЫГІНА, БелТА.

Фехтаванне

Дзмітрый Лапкес узначаліў сусветны рэйтынг сярод шаблістаў

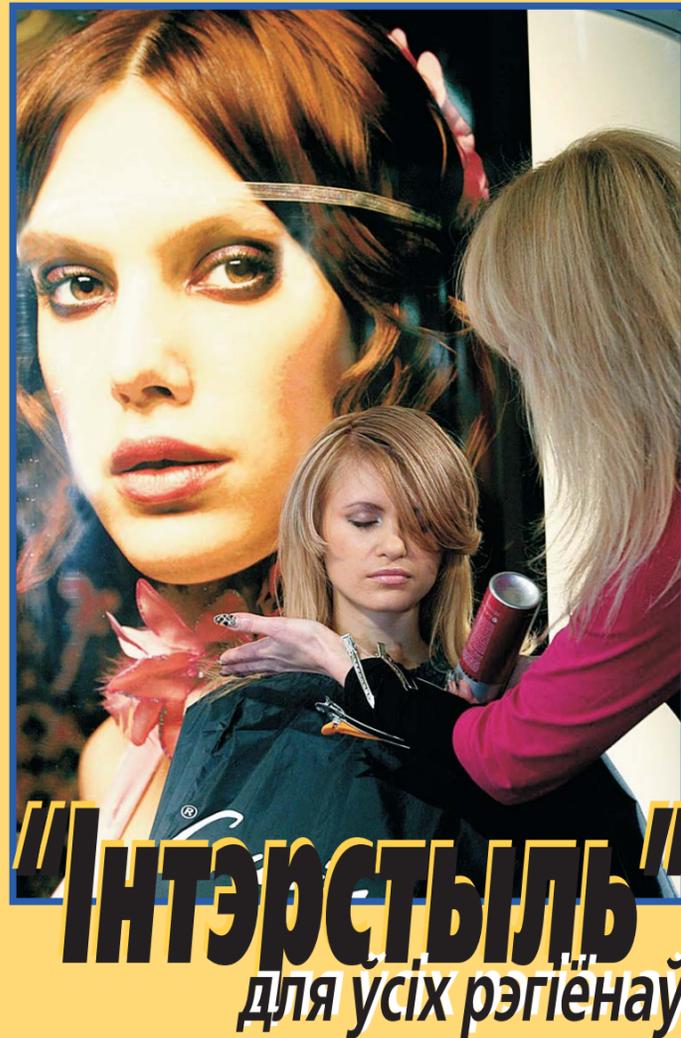
Беларускі фехтавальшчык Дзмітрый Лапкес узначаліў сусветны рэйтынг сярод шаблістаў. Гэтану спрыяла яго паспяховае выступленне на міжнародным турніры з серыі Гран-пры, які праходзіў у Тунісе.

Кіраўнік Беларускай федэрацыі фехтавання алімпійскі чэмпіён Аляксандр Раманькоў паведаміў, што на такіх прэстыжных спаборніцтвах Лапкесу ўдалося прабіцца ў фінал пасля таго, як перамог шмат моцных сапернікаў. І толькі ў рашаючым баі ён уступіў вядомаму французу Жульену Піе. Але гэтага аказалася дастаткова, каб на выніках мінулага і новага сезонаў беларус падняўся на вышэйшую ступеньку сусветнага рэйтынгу.

Старонку падрыхтавала Кацярына НЕМАГАЙ.

Міжнародная выстава

Міжнародная прафесійная выстава "Інтэрстыль" у выставачным цэнтры "Белэкспа" праводзілася ў Мінску ўжо ў чацвёрты раз. І, трэба сказаць, яна выклікала вялікую цікавасць у спецыялістаў індустрыі прыгажосці. У чатырох намінацыйных конкурсах цырульніцкага мастацтва, напрыклад, прынялі ўдзел 150 майстроў. Пераможцай у намінацыі "Высокая прычоска на доўгіх валасях" стаў Андрэй Кавалевіч з вясельнага салона "Свята ад Папялушкі" з горада Баранавічы, у намінацыі "Салонная жаночая стрыжка і ўкладка" — Яўгенія Малажэйка з брэсцкай цырульні "Hi-Fi", лепш за ўсіх з мужчынскай стрыжкай і ўкладкай справілася Марыя Радкевіч з віцебскага салона "Ён і Яна", а першае месца бабруйскай цырульні "Радасць" прынесла Марына Рынейская ў намінацыі "Бачанне моды".

Акрамя конкурсу, практычна на кожным стэндзе няспынна праводзіліся майстар-класы ад майстроў студыі Matrix (Масква) і трэнераў салона "Бьюці-цэнтр" (Мінск), а таксама прэзентацыі, дэманстрацыя працэдур, кансультацыі. Многія наведвальнікі змаглі ацаніць якасць прадстаўленых паслуг і прадукцыі, дзякуючы магчымасці бясплатна прайсці тую ці іншую працэдуру — ад манікюра і парафінацый да шакаладнага масажу, міаліфтынгу і загару без ультрафіялету.

НА ЗДЫМКУ: міжнародная выстава "Інтэрстыль".

Еўрабачанне-2006

Конкурс перад конкурсам

10 лютага былі вызначаны імёны трох фіналістаў рэспубліканскага адборачнага тура міжнароднага конкурсу песні "Еўрабачанне-2006".

Імі сталі Паліна Смолва з песняй "Мама", Алена Грышанава з кампазіцыяй "You Can't Stop This Dance" і гурт "Лявоны" з песняй "Come back". Адборачны канцэрт "Еўрабачання-2006" упершыню ў гісторыі беларускага тэлебачання праходзіў у прамым эфіры ў рэжыме рэальнага часу. Вынікі глядацкага галасавання замацаваныя ў

Анонс. "Беларусь-TV": Intelsat 904, 60° у. д.

"ІСНАСЦЬ", 4 сакавіка

Духоўна-асветніцкая праграма.

Матушка Валянціна была вядома многім у Беларусі. Да яе прыходзілі за парадамі, яна магла бачыць будучае, дапамагала вылечвацца ад хвароб. Пайшла з жыцця ў 1966 годзе.

У 2006 годзе з кананізацыяй матушкі Валянціны беларускіх святых стала 55. Матушка Валянціна — першая ў гісторыі Беларускай праваслаўнай царквы прылічаная да ліку святых у чыне блажэннай.

"ПЛЮС-МІНУС", 28 лютага

Ці эфектыўнае дыстанцыйнае навучанне? Якія тэхналогіі ў сферы адукацыі сёння існуюць і лічацца самымі сучаснымі? На гэтыя і іншыя пытанні паспрабуюць адказаць удзельнікі праграмы, сярод якіх прадстаўнікі БДУ, Цэнтра адукацыйных тэхналогій Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспуб-

спецыяльным пратаколе, падпісаным удзельнікамі прафесійнальнага журы. Хто паедзе на Еўрабачанне-2006, стане вядома 24 лютага.

НА ЗДЫМКУ: Паліна СМОЛВА.

лікі Беларусь, удзельнікі дэбатнага клуба.

"МОЙ ГОРАД", 28 лютага (паўтор 2 сакавіка).

Буда-Кашалёва (Гомельская вобласць).

Упершыню Буда-Кашалёва згадваецца ў сярэдзіне XIX стагоддзя. Яго развіццё садзейнічала будаўніцтва Лібава-Роменскай чыгункі, якая прайшла праз райцэнтр у 1873 годзе. Цудоўныя дубровы падняліся вакол горада. Узоры буда-кашалёўскага дуба экспаніраваліся на сусветных выставах у Парыжы.

Сёння Буда-Кашалёва — гэта раённы цэнтр на паўночным усходзе Гомельскай вобласці, у якім працягвае больш за 12 тысяч жыхароў і паспяхова развіваецца інфраструктура.

(Падрабязнасці на сайце "Вітае Беларусь!" — belarus21.by/main).

Нататкі з нагоды

У Мінскі Палац мастацтва паклікала вялікая выстава вядомага беларускага мастака Аляксея Кузьміча.

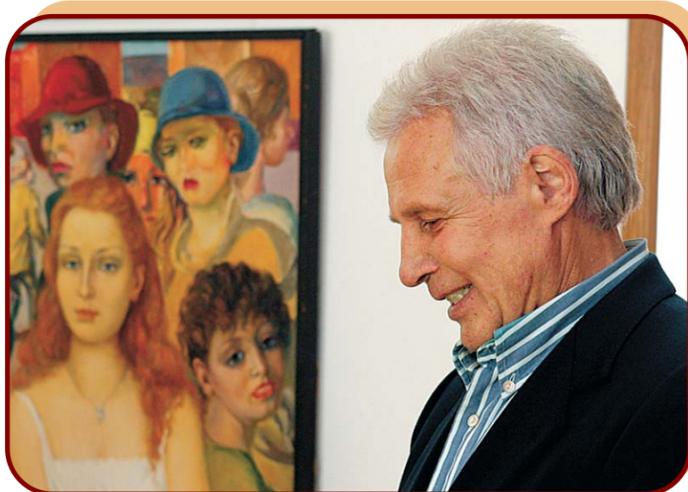
...Было такое ўражанне, што ў гэтыя дні самыя шчаслівыя жанчыны менавіта тыя, што прыйшлі, каб убачыць тут, у вялікай карціннай галерэі, — саміх сябе!..

Аляксей Кузьміч усё сваё жыццё піша жанчыну, узводзячы яе ў вобраз Мадонны... Так, усіх абсалютна: і простую сялянку, якой была яго маці, і тую, што стаіць каля станка на заводзе, як некалі яго родныя сёстры, і тую зусім юную сучасную дзяўчыну, якая, прыйшоўшы ў Палац мастацтва, пісала ў альбом і яму, мастаку стагоддзя, і гэтым мадоннам свае добрыя словы і вершы...

— Гэта прыкмета нашага часу, — сказаў на адкрыцці выставы — свяце мастака і ўсіх беларускіх мадоннаў, намеснік міністра культуры Уладзімір Рылатка.

Першапрычына свету — жанчына... Гэта самім Тварцом задумана нам на радасць.

Не, не абавязкова вялікая і надзвычайная — самая простая, але абсалютна чыстая. Так лічыць

мастак, які стаў бліжкім сябрам усіх жанчын, што жылі калі-небудзь на зямлі. Бо ён сёння, мусіць, адзіны на ўсім свеце з рысавальшчыкаў-прафесіяналаў, які працягвае стыль эпохі Адраджэння, стыль Леанарда і Рафаэля!

Ці складана гэта рабіць зараз? Мы хадзілі па галерэі і разумелі — зусім не складана. Усе гэтыя тры мадонны — ад Маці Божай да маці звычайнага чалавека і дзяўчынкі — такія светлыя і цудоўныя.

— Я шмат гадоў не прапускаю ніводнай выставы Аляксея Васільевіча, — сказала мне прыгожая жанчына з далікатнай белай ружай у руцэ — яна прынесла яе мастаку. — У першы раз я чамусьці запамінала палатно, на якім адлюстроўвалася парадзіха, а над ёй — анёлы... Не магла доўга су-

пакоіцца, мне захацелася пазнаёміцца з Кузьмічом! А ён сам падыйшоў і загаварыў са мной... Мы сталі сябрамі.

Марыя Мязэвіч — выхавальніца з дзіцячага сада №557 Мінска. Яна была вельмі здзіўлена, калі даведлася, што ўсе гэтыя такія розныя і цудоўныя працы прысвечаны адной жанчыне — жонцы мастака Інэсе.

— Пазнала ў мадонне сябе, была разам з дачкой... А атрымалася, што праз нейкі час стала сяброўкай Інэсы... І Аляксей Васільевіч пасля знаёмства ні разу не забыў павіншаваць з днём нараджэння, проста калі-нікалі патэлефанаваць... Многае змянілася і ў маім жыцці, дзякуючы гэтай цудоўнай, на маю думку, сям'і...

...Адзін лік з іншага — скрозь Маці — тэма і сутнасць палатна

Тры мадонны

"Млечны Шлях". А побач — "Залатая мадонна", "Мадонна ў кветках", "Тры мадонны"... Больш за 700 палосен напісаў мастак. На выставе, зразумела ж, прадстаўлены не ўсе. Але і тыя карціны, якім хапіла тут месца, — узвышаюць жаночы вобраз, даюць маці ў любой жыццёвай сітуацыі надзею і апраўданне...

Мне ж чамусьці ўвесь час успамінаўся надзвычай кароткі верш Андрэя Вазнясенскага "Мать": "тэма, тэма, тэма, тэма... Мать, мать, мать, мать..."

Гэта значыць, што з любой цемры — святло, бо Маці Свету — Святая Святых — праменьчык — твая маці... Але чаму ж плача побач Ефрасіння Полацкая? Мне здалася — аб творчасці, аб тым, якая яна шматгранная, аб тым, як непаважліва часам нават вельмі добрыя мастакі пішуць аб Радзіме, як абстрагуюцца ад яе...

А што хочучь сказаць нам усім "Палаючая Русь" і вялікае палатно "Беларусь", дзе наша краіна, быццам працягата, уся ў

новых храмах? Ці не аб усеагульным ачышчэнні нашых душ, ці не аб святлце іх...

Аляксей Кузьміч пайшоў далей узвышэння толькі адной жанчыны ў кожнай з нас, няхай нават самай прыгожай.

Гэта яшчэ і сама Бацькаўшчына паўстае, сама Радзіма ў прасвеце крыжа духоўнага, у якім і спахуванне ўсяму свету, і ўсім эпохам, і часу на Зямлі. Пазалочанае прыроднае святло гэта пранікала ўсё на нашай планеце. Дабро ва ўсялякай падзеі ў свеце і быццё, што б ні здарылася ў адным чалавечым жыцці, ці ў жыцці ўсяго чалавечтва. Нават у нявыказаных горы і болі... Бо нараджаецца новае жыццё заўсёды ў вялікіх муках...

— Веру і чакаю, — сказаў усім пісьменнік Уладзімір Ліпскі, які ілюстравалі адну з апошніх сваіх кніжак пад назвай "Мама" мадоннай Аляксея Кузьміча. — У Беларусі будзе, усё роўна будзе новы музей — галерэя Мадонны".

Вольга ЯГОРОВА.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт на справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56, 288 - 17 - 82 (гал./факс).
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2068 экз. Заказ 634Г. Падпісана да друку 21.02.2006 г. у 12.00.

Газета набрана і зварстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.

Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.